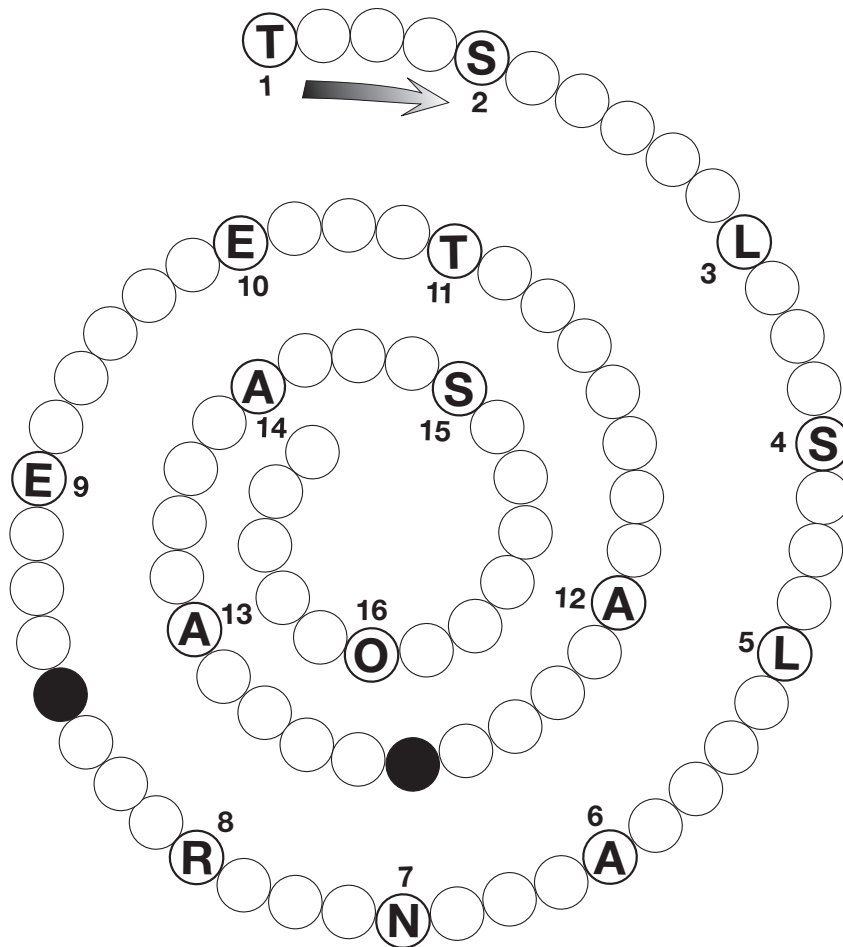

NAD MAPOU AFRIKY

1. Hlavní město Tuniska
2. Země ležící na západě Afriky
3. Hlavní město Nigérie
4. Pás ležící na jih od Sahary, kde lidé trpí suchem, neúrodou a hladem
5. Hlavní město Angoly
6. Město na Nilu s velkou přehradou
7. Velká africká řeka
8. Moře oddělující Afriku od Asie
9. Východoafrická země
10. Země s vyspělou starověkou kulturou
11. Velké africké jezero
12. Hlavní město Etiopie
13. Země ležící při pobřeží Atlantského oceánu
14. Severoafrické pohoří
15. Nejvýchodnější africká země
16. Jihoafrická řeka

ZEMĚPIS SVĚTA Kontinenty

PRACOVNÍ SEŠIT K UČEBNICÍM ZEMĚPISU
pro základní školy a víceletá gymnázia

© Autorka: Hana Kühnlová, 1994, 2004
© Obálka a grafická úprava: Vlasta Srbová, 2004
© Ilustrace: Milada Linhartová, 1994, 2004
© Autoři fotografií: Milan Holeček, Vladimír Plešinger,
Zdeněk Thoma, Ivan Tichý, archiv, 2004
© Nakladatelství České geografické společnosti, s. r. o.,
1994, 2004
Lektorovali: Svatopluk Cvrček, Václav Frajer, Josef Herink,
Hana Šimíčková
Odpovědná redaktorka: Zorka Drtinová

Schválilo MŠMT čj. 14850/2004-22 dne 10. 6. 2004 k zařazení do seznamu učebnic pro základní školy, jako součást ucelené řady učebnic pro vyučovací předmět zeměpis s dobou platnosti šest let.

1. vydání

(S použitím některých textů a ilustrací z pracovních sešitů Jak znám Afriku a Austrálii, Poznáváme největší světadíl.)

Vydalo v roce 2004

NAKLADATELSTVÍ ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI, s. r. o.

Ostrovní 30, 110 00 Praha 1

40 stran

Cena 49 Kč

Zlom a reprodukce: Vlasta Srbová

Tisk: Petr Chrt - polygrafické práce, Hulická 977, 190 16 Praha 9

ISBN 80-86034-59-3

70671

Naše učebnice si můžete objednat na adresách:

NAKLADATELSTVÍ ČESKÉ GEOGRAFICKÉ SPOLEČNOSTI, s. r. o.

Ostrovní 30, 110 00 Praha 1,

tel./fax 224 933 802,

e-mail: ncgs@atlas.cz, ncgs@ncgs.cz

Expediční středisko FORTUNA,

251 70 Čestlice 108,

tel. 272 680 975, fax 800 137 591

Centrum učebnic CZ, s. r. o.

Ostrovní 30, 110 00 Praha 1, tel./fax 224 931 451

Další informace získáte na internetu: <http://www.ncgs.cz>

Pracovní sešit

ZEMĚPIS

SVĚTA

Kontinenty

Ahoj, děvčata a kluci!

Otevíráte sešit, který vám zpříjemní poznávání pěti kontinentů světa: Afriky, Ameriky, Asie, Austrálie a Antarktidy. Stranou zůstává jen Evropa, které se věnuje jiný pracovní sešit. Ačkoliv jsme ho nazvali sešitem pracovním a má vám pomoci při učení, je připraven tak, aby vás nejen poučil, ale také pobavil. Mnohému se naučíte tím, že budete v sešitě kreslit, vystříhovat a nalepovat, hledat na internetu a v různých knihách, luštit doplňovačky.

Váš sešit však neobsahuje jenom zábavné úkoly. Je v něm mnoho otázek a úloh, při jejichž řešení ukážete, jak rozumíte mapě, jak umíte samostatně vyhledávat informace, zda se umíte dívat na obrázky a hlavně, zda umíte přemýšlet.

Sešit je určen každému z vás osobně. Znamená to, že si do něho můžete psát a kreslit, vystříhovat a nalepovat obrázky, vlepovat další listy a vše upravovat podle svého vkusu a svých zájmů.

Kdo máte rádi různé činnosti s počítačem, pracovní sešit vám dává nespočet možností ukázat, co umíte: na internetu můžete hledat informace i zajímavosti o různých částech světa, sestavovat tabulky a přehledy dat, vyhledávat obrázky a psát k nim komentáře.

Většinu úkolů budete plnit každý sám. Některé úkoly jsou však určeny pro dvojice nebo i pro větší skupinu. Máte tak příležitost se poradit, rozdělit si úkoly, diskutovat a obhajovat své názory, dělat společně třeba plakáty, kreslit velké mapy na balicí papír nebo dávat dohromady projekty, které si společně vymyslíte.

Přejeme vám, aby vás náš sešit poučil i pobavil, abyste se na něj těšili.

Autoři sešitu

Náповěda

Internet

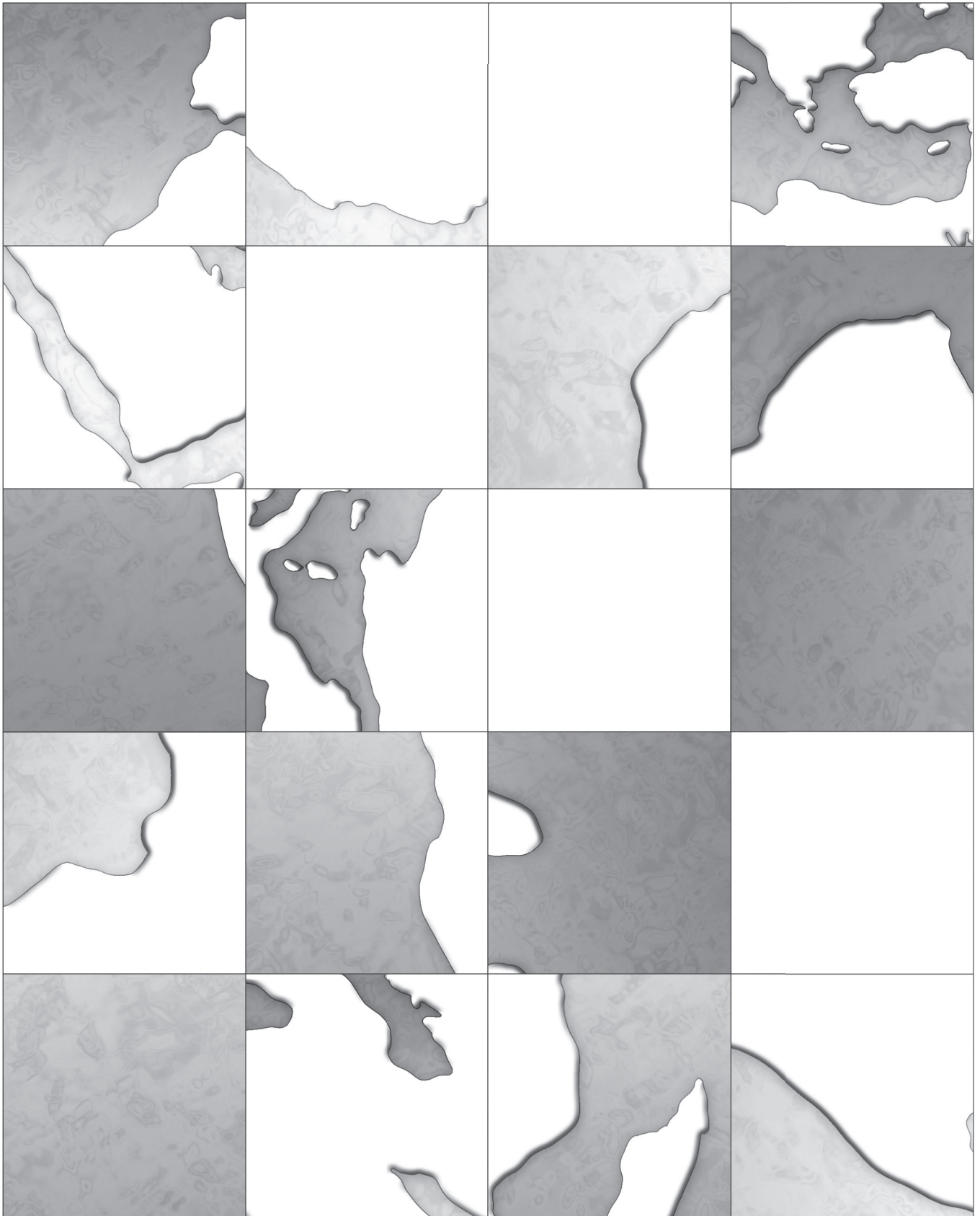

Hra

Práce ve skupině

Obrázek rozstříhej na čtverce. Na každém z nich je kousek mapy afrického kontinentu. Máš za úkol správně čtverce sestavit (nejlépe doma) a nalepit je do rámečku na vnitřní stranu obálky tohoto sešitu. Vezmi si na pomoc mapu Afriky. Pracuj čistě a opatrně. Do nalepené mapky budeš později kreslit.

Po odstřížení nalep čistý list papíru. Získáš tak místo pro obrázky z časopisů a výstřižky z novin.

Atlas světa je tvůj pomocník!

Jestlipak jste přes prázdniny nezapomněli, jak se používá zeměpisný atlas? Pojďte, zkusíme si na několika příkladech, zda se v něm dobře vyznáte.

1. Prolistuj atlas světa a pověz:

K čemu potřebujeme obsah a přehled vysvětlivek a jak nám může být užitečný rejstřík (abecední seznam zeměpisných názvů použitých v atlasu)?

2. Pomocí rejstříku v atlasu světa vyhledej čtyři města:

Dakar .....

Pretorie .....

Nairobi .....

Chartúm .....

- Ke každému městu doplň údaje z rejstříku a pověz, co vyjadřují.
- Města ukaž na mapě.
- Co mají všechna čtyři města společného?
- Ke každému městu připiš ještě další informace, které dokážeš vyčíst z mapy.

3. Podle přehledu vysvětlivek ve Školním atlasu světa nakresli, jak se znázorňuje na mapách:

vodopád

činná sopka

bažiny

hlavní město státu

ledovec

národní park

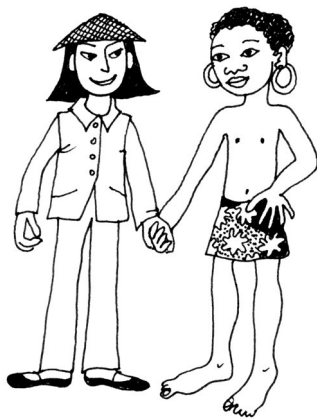
lodní linka

splavný tok

hranice zamrzání moří

hranice souvislého mořského ledu

Příklad použití těchto značek ukaž na mapě Ameriky ve Školním atlasu světa.

Rovnoběžky ukazují vždy směr východ - západ!
Poledníky ukazují vždy směr sever - jih!

4. Úkol pro dvojice:

Listujte společně v atlasu světa a u každé mapy rychle určujte, kde je sever, jih, západ a východ. Říkáte, že sever na mapě je vždy při horním okraji? Ano, ale jsou i takové mapy, kde toto pravidlo tak docela neplatí. Kdo najde v atlasu světa vhodný příklad?

Na internetu vyhledej mapu Afriky a Ameriky. Prohlédni si vysvětlivky k oběma mapám.

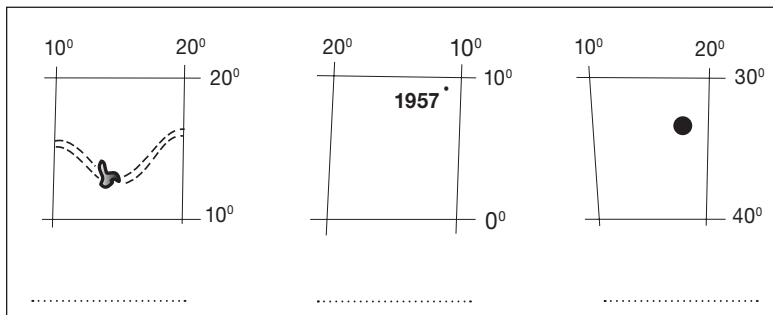
Porovnej je s vysvětlivkami ve Školním atlasu světa. Odpověz: Jsou vysvětlivky k různým mapám stejné?

Pokud nejsou stejné, vadí to? Co z toho vyplývá pro tvou práci s mapami?

Internetovou adresu zapiš do tabulky na vnitřní straně obálky.

Atlas světa je tvůj pomocník!

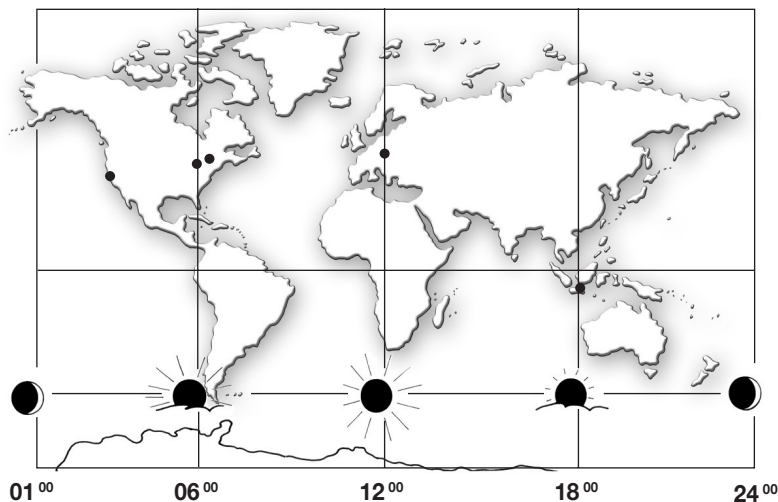
U každého místa na Zemi lze určit jeho zeměpisnou polohu pomocí rovnoběžek a poledníků.

Obr. 1

Poznáš, zda jde o severní nebo jižní šířku, východní nebo západní délku? Do každého ze tří obrázků doplň tyto chybějící údaje.

Obr. 2

Mapa časových pásem v atlasu světa

Představ si, že chceš zatefonovat kamarádovi, který je s rodiči v *Jakartě*. Kdy bude vhodné mu zavolat: ráno, v poledne nebo večer? (Ale pozor: Víš, kolik stojí takový telefonický hovor?)

Popovídejte si ve třídě o tom, jaké důsledky má rozdílný čas na Zemi pro život lidí ve velkých zemích, jakými jsou například Spojené státy americké, Kanada nebo Rusko.

Co myslíš: „Prochází“ každým místem na Zemi rovnoběžka a poledník? Mohou být na mapách znázorněny všechny poledníky a všechny rovnoběžky?

Popovídejte si o tom ve třídě!

- Ve Školním atlasu světa vyhledej dvě mapy, na nichž je rovnoběžka 30 stupňů severní šířky. Kterými velkými zeměmi tato rovnoběžka „prochází“?
- Ve vhodné mapě zjisti, kterými velkými zeměmi „prochází“ poledník 10 stupňů západní délky a 20 stupňů východní délky.
- Na obrázku 1 je znázorněna přibližně zeměpisná poloha jezera, hory a města v Africe. Kdo první doplní jejich názvy?

Může být všude na světě v určité chvíli stejný čas?

- V atlasu světa vyhledej mapu časových pásem. Mapu si prohlédni a pokus se vysvětlit, proč ve stejnou chvíli nemůže být všude na světě stejný čas.
- Slunce vychází na východě. Amerika leží od nás na západ. Pomocí glóbu a mapy časových pásem rozhodni, co platí:

Když je u nás poledne,

- je v Americe teprve ráno
- je v Americe také poledne
- je v Americe již večer

Dokážeš určit, jaká denní nebo noční doba je na různých místech Asie, když je v Praze poledne?

- Na obrázku 2 jsou bez pojmenování zakreslena města: Praha, Detroit (dytrojt), Toronto, San Francisco (san francisko) a Jakarta (džakarta). Zapiš do obrázku názvy těchto měst. (Použij rejstřík atlasu světa.)

4. Dopln:

- Je-li v Praze poledne, je v Detroitu ..... přibližně hodin.
- Je-li v Praze poledne, v San Franciscu je přibližně ..... hodin.
- O kolik hodin se liší čas v Detroitu a v San Franciscu? .....

- Na kolik časových pásem je rozdělena Amerika a na kolik pásem je rozdělena Asie?

Kolik světadílů je na Zemi?

Dokážeš pojmenovat všechny světadíly bez pomoci mapy?

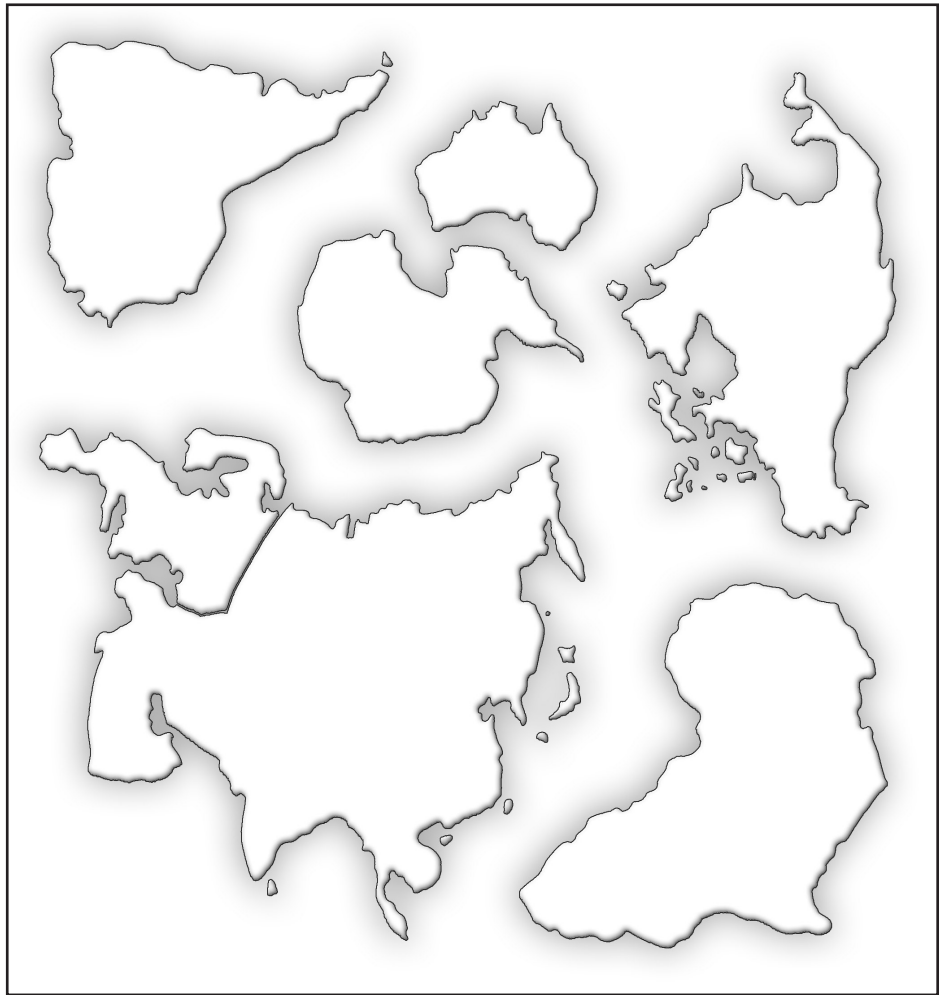
Obrázek 3 si nech okopírovat. (Jistě ti někdo pomůže.) Na obrázku jsou obrysy všech světadílů.

Nejprve vybarvi každý světadíl jinou pastelkou. Vystříhni jednotlivé světadíly tak, aby kolem obrysu zůstal vždy proužek papíru - půjde ti to lépe vystříhnout i nalepit.

Další postup:

Vystřižené barevné světadíly polož na čistý papír tak, aby všechny zaujímaly správnou polohu vůči severu. (Antarktidu otoč stejně jako je zobrazena ve školním atlasu.)

Svou práci zkontroluj podle mapy světa a uprav. Teprve potom světadíly čistě nalep na papír.

Obr. 3

Podle mapy světa doplň světové strany:

Evropa leží směrem na ..... od Afriky.

Z Evropy do Severní Ameriky letí letadlo směrem na .....

Směrem na ..... od Afriky se rozkládá Asie.

Austrálii najdu na mapě světa směrem na ..... od Asie.

Afrika se rozkládá na ..... od Jižní Ameriky.

Antarktida leží směrem na ..... od všech ostatních světadílů.

ÚKOLY

1. Ke každému světadílu napiš jeho název.
2. Na mapě světa zjisti, kterými světadíly prochází rovník. Rovník prochází světadíly: .....
Do těchto světadílů rovník zakresli.
3. Které světadíly leží celé na jižní polokouli? .....
Které světadíly se rozkládají na severní i na jižní polokouli? .....
4. Napiš, co je to Eurasie: .....
5. Do světadílu, v němž leží Česká republika, nakresli naši státní vlaječku.

ÚKOL PRO DOBRÉ KRESLÍŘE

1. V obrázkových knihách, v encyklopediích nebo na internetu vyhledej snímky zvířat žijících v Africe. Pokus se některá nakreslit na tuto stránku.
2. Pojmenujte ve dvojici nakreslená zvířata. Zjistěte, ve kterých světadílech tato zvířata žijí. Doplňte:

V Evropě žije : .....

V Americe žije: .....

V Africe žije: .....

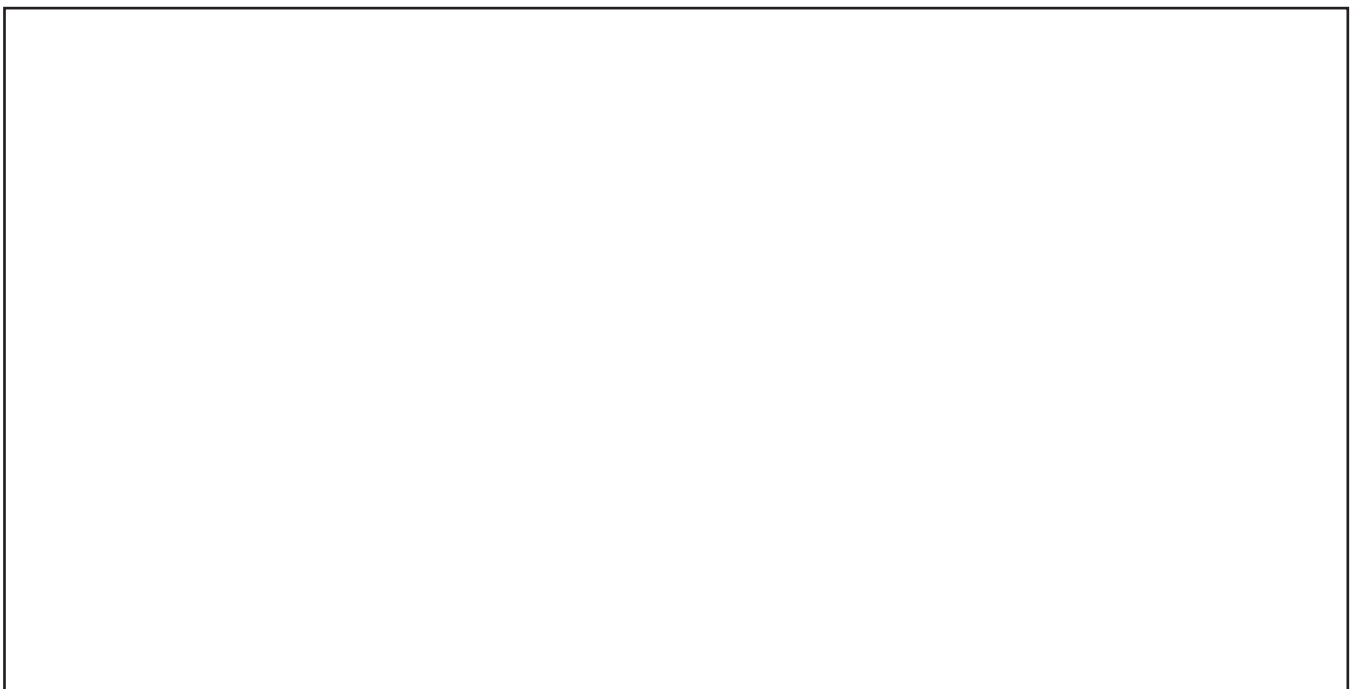
V Asii žije: .....

Která z nakreslených zvířat žijí v Česku?

Doplň další zvířata žijící v jednotlivých světadílech:

Obr. 4

Místo pro tvé kresby:

AFRIKA

PRÁCE VE SKUPINÁCH

Sami si udělejte mapu povrchu Afriky:

POMŮCKY

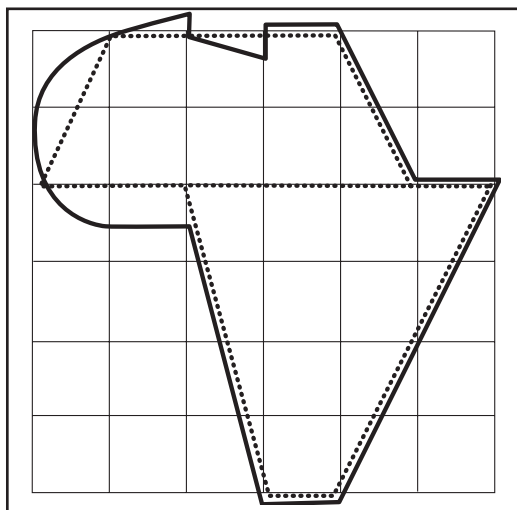
- velký balicí papír
- barevné mastné křídly
- karton
- nůžky
- lepidlo

Obr. 5

Jak jednoduše nakreslit obrys Afriky pomocí čtvercové sítě.

Nakresli Afriku do školního sešitu!

Světadíl hor, plošin a pánví

1. Na velký balicí papír nakreslete silnou čarou obrys Afriky. Zakreslete rovník a oba obratníky.
2. Podle mapy Afriky zakreslete vysoká a rozsáhlá africká pohoří: Atlas, Etiopskou vysočinu a Dračí hory.
3. Vystříhnete z kartonu obdélníky, ohnete je do tvaru střechy a umístíte je jako pohoří do své nakreslené Afriky. Napište názvy pohoří, zkontrolujte podle mapy Afriky a přilepte. Z kartonu vystříhnete malou pyramidu. Napište na ni název nejvyšší hory v Africe a její nadmořskou výšku. Správně horu umístíte a přilepte.
4. Zakreslete a doplňte názvy největších afrických pánví: Čadská pánev, Konžská pánev, Kalahari.
5. Nakonec svou mapu vybarvíte a doplňte dalšími názvy (moře, oceány, ostrovy, zálivy a poloostrovy).
6. Prohlédněte si mapy povrchu Afriky svých spolužáků. Svoje mapy potom ještě vylepšete.

Práce je hotová.

Podepište se všichni na svou mapu. Podle pokynu paní učitelky nebo pana učitele mapy uložte - budete je ještě jednou nebo dvakrát potřebovat! Nejhezčí mapy můžete vystavit ve třídě.

Pod nejvyšší horou Afriky - Kilimandžárem

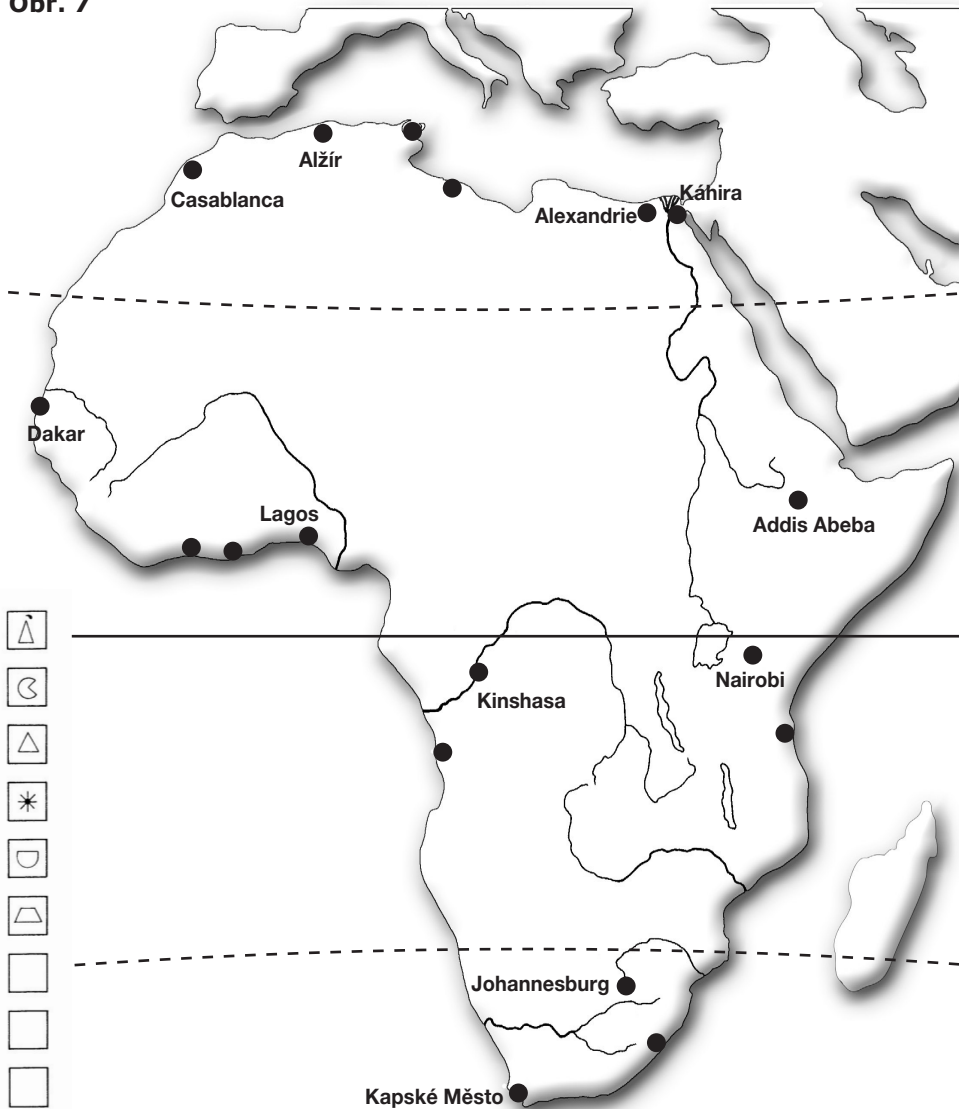
Obr. 6 Najdi názvy všech světadílů a oceánů a zvýrazni je barevnou tužkou.

B	D	Č	F	Z	C	W	U	S	P	P	M	J	H	G	V	Á	U	Ý	P	F	D	I	A	
C	B	T	I	C	H	Ý	O	C	E	Á	N	V	T	P	Č	T	P	M	K	Z	X	I	Ž	F
E	A	D	N	I	L	N	Ž	J	J	H	V	U	S	Q	M	U	R	Ň	E	Ď	U	H	A	R
H	G	R	D	Ú	S	E	V	E	R	N	Í	L	E	D	O	V	Ý	O	C	E	Á	N	T	I
A	D	L	I	J	K	É	Á	M	B	É	G	H	Ř	U	Š	Z	N	W	R	F	G	O	U	K
Z	U	M	C	D	L	N	Ň	E	O	I	Ť	V	A	M	E	R	I	K	A	D	T	J	Ť	A
C	B	Š	K	Í	F	P	Č	S	Y	R	P	K	Ý	H	O	Í	P	H	Ř	U	Á	S	U	H
A	A	T	Ý	E	R	Q	B	J	D	M	E	O	W	Č	Ž	F	J	Y	L	Í	B	Ó	Ď	R
X	Q	Y	O	P	Š	A	N	T	A	R	K	T	I	D	A	H	Ý	M	Z	U	H	V	J	Y
H	E	I	C	R	I	P	L	Y	I	Ú	A	T	L	A	N	T	S	K	Ý	O	C	E	Á	N
E	V	Ř	E	M	Q	F	Í	E	Š	O	J	L	Ď	X	O	E	I	Ě	Ť	G	V	Z	U	Ž
F	R	U	Á	C	E	Ň	D	U	H	U	B	F	S	Z	U	Ň	P	J	D	P	Č	E	Y	Ó
Č	O	X	N	G	Y	V	R	T	Ž	G	E	W	Š	Í	Z	C	B	A	S	I	E	N	Í	H
M	P	B	K	Ó	Ž	Š	E	Ě	D	V	Y	U	K	Ř	D	P	H	I	Í	G	Š	T	N	L
N	A	U	S	T	R	Á	L	I	E	Ó	Y	Č	D	I	S	O	I	Ž	U	R	L	T	Č	Y

Nerostné bohatství v Africe

Obr. 7

ÚKOLY

1. Ve vysvětlivkách k mapce vybarvi a popiš značky pro nejdůležitější těžené suroviny v Africe: ropu, měď, zlato, diamaty, fosfáty a uran.
2. Tyto značky nakresli do stejně velkých čtverečků na zvláštní papír (každou značku nejméně 3x). Čtverečky se značkami vystříhej.
3. Na mapě průmyslu Afriky vyhledej hlavní naleziště nejdůležitějších nerostných surovin.
4. Lístečky se značkami umístí a nalep do mapky na obrázku 7.
5. Zbude-li čas, můžeš nakreslit značky dalších nerostných surovin těžených v Africe. Příklad: zemní plyn, železná ruda, černé uhlí.

Na internetu nebo v encyklopedii vyhledej zajímavé informace o těžbě surovin v Africe. Ve třídě si povězte, co jste zjistili! Vyměňte si internetové adresy.

DOPLŇ:

Z mědi se vyrábí .....

.....

Z ropy se vyrábí .....

.....

Ze zlata se vyrábí .....

.....

Z fosfátů se vyrábí .....

.....

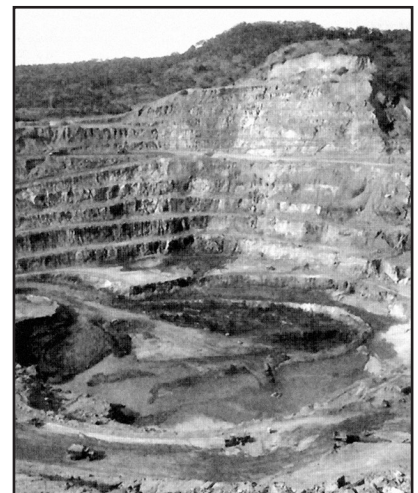
K čemu slouží uran? .....

.....

Co víš o diamantech? .....

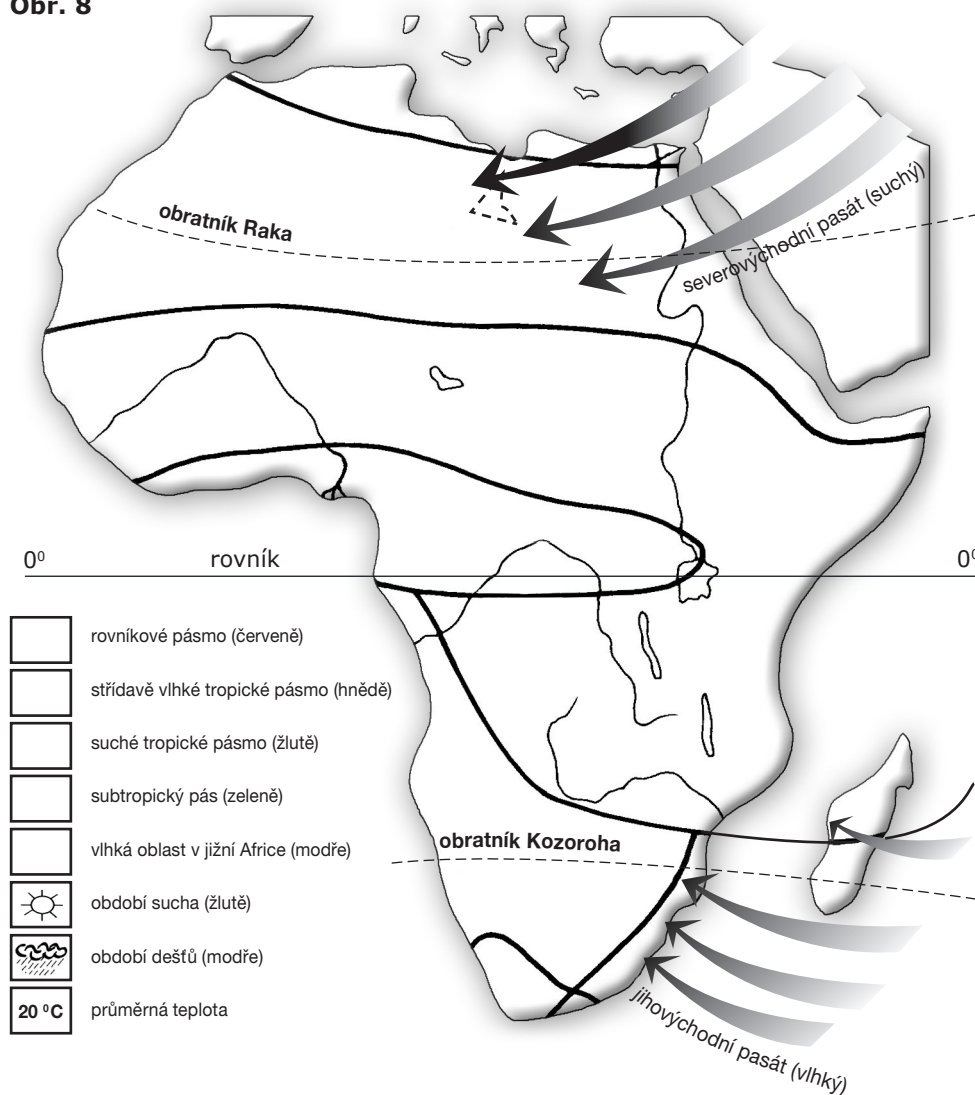
.....

Na fotografiích jsou místa v Tunisku a v Zairu, kde se získává sůl a měď.

Afrika je nejteplejší světadíl

Obr. 8

období 21. 3. - 23. 9.	období 23. 9. - 21. 3.
 jaro - léto 20 °C	 podzim - zima 10 °C
 25 °C	 15 °C
 20 °C	 20 °C
 25 °C	 25 °C
 20 °C	 21 °C
 15 °C	 25 °C
 podzim - zima 10 °C	 jaro - léto 20 °C

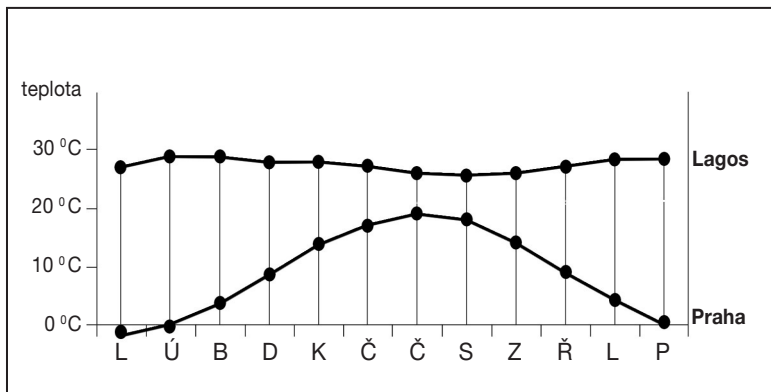
rovníkové pásmo	střídavě vlhké tropické pásmo	suché tropické pásmo	subtropický pás

ÚKOL PRO VOLNÝ ČAS

Do obdélníků pod mapkou nakresli krajinu v jednotlivých pásmech (např. stromy, zvířata, venkovská obydlí, oblečení lidí apod.).

- Mapku na obrázku 8 i tabulku vybarvi podle popisu v legendě.
- Ukaž, jak jsou v Africe rozložena podnebná pásma.
- Ukaž, kterými směry vanou v Africe pasáty. Jak ovlivňují podnebí Afriky?

- Podle tabulky nahoře pověz: kde se v Africe střídají období sucha s obdobími dešťů?
- Ve kterých státech Afriky se střídají roční období?
- Ve které části Afriky prší denně po celý rok?
- Jaké podnebí je v suchém tropickém pásmu?
- Co myslíš: Které podnebné pásmo je nejpříznivější pro život lidí v Africe? Dokážeš to zdůvodnit?

Obr. 9 Průměrné měsíční teploty v Lagosu a v Praze

Graf ukazuje průměrnou teplotu vzduchu v jednotlivých měsících v Lagosu (hlavní město Nigérie) a v Praze.

Průměrná roční teplota v Lagosu je 27 °C.

Průměrná roční teplota v Praze je 9 °C.

Graf si dobře prohlédni a odpověz:

1. Jak se mění teplota vzduchu během roku v Lagosu?
2. Jak se mění teplota vzduchu během roku v Praze?
3. Co považuješ za hlavní příčinu rozdílů?
4. Střídají se v Africe čtyři roční období jako u nás? Kdo to dokáže vysvětlit?

DOMÁCÍ ÚKOL

Napiš, jak si představuješ podnebí v jednotlivých podnebných pásmech Afriky. Pomohou ti obrázky 8 a 9.

Nápověda:

střídání ročních období, období sucha a období dešťů, lijáky a bouřky, sníh, mráz, teplota vzduchu v létě a v zimě, průměrná roční teplota, suché nebo vlhké pasáty.

Rovníkové pásmo:

.....

.....

Střídavě vlhké tropické pásmo:

.....

.....

Suché tropické pásmo:

.....

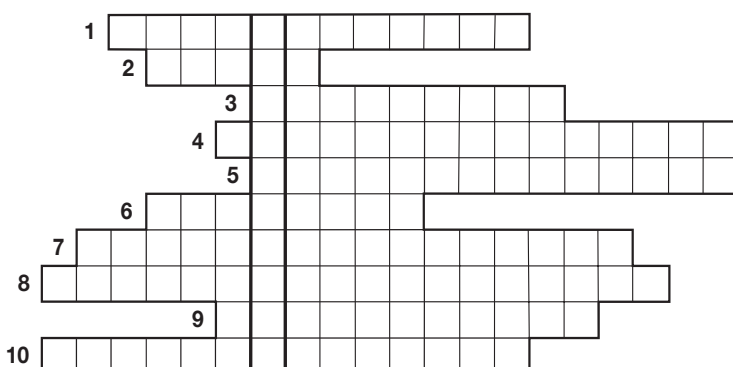
.....

Subtropické podnebné pásmo:

.....

.....

Obr. 10

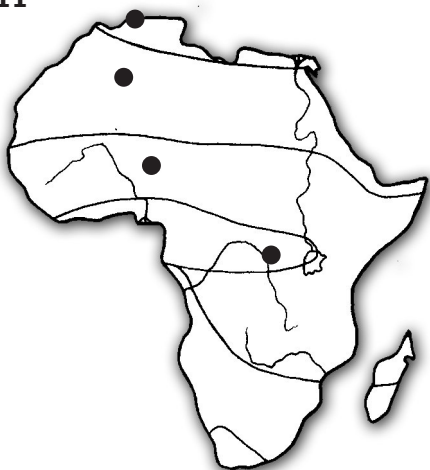
Na fotografii jsou písečné přesypy na Sahaře. Co myslíš, kterým směrem vanou větry v této poušti?

1. Nejvyšší hora v Africe
2. Pohoří v severní Africe
3. Pohoří v jižní Africe
4. Ostrovy ležící na severozápad od Afriky
5. Velký africký záliv
6. Poušť v jižní Africe
7. Pohoří ve východní Africe
8. Poloostrov na východě Afriky
9. Pánev na sever od 10° s. š.
10. Mys na jihu Afriky

Tajenka .....

Obr. 11

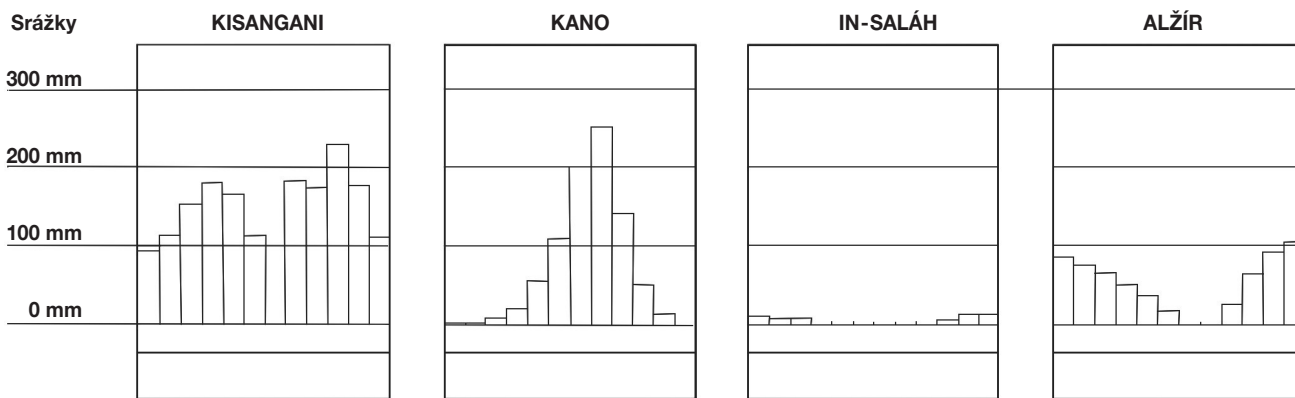

Tuto mapku již znáš. Jsou na ní zakreslena podnebná pásma. Mapku vybarvi.

Grafy na obrázku 12 ukazují, kolik milimetrů srážek průměrně naprší v průběhu roku na čtyřech různých místech v Africe. Tato místa jsou zakreslena v mapce na obrázku 11. Každé z nich leží v jiném podnebném pásmu.

Víš, kolik vody spadlo, řekneme-li, že napršelo 5 mm srážek?

Naprší-li 5 mm srážek, znamená to, že na 1 m² povrchu spadlo 5 litrů vody.

Obr. 12 Průměrné měsíční srážky v Kisangani, Kanu, In-Saláhu a v Alžíru

Pod každý sloupeček napiš malé písmenko vyjadřující měsíce leden až prosinec: L, Ú, B, D, K, Č, Č, S, Z, Ř, L, P.

1. Grafy si dobře prohlédni. Napiš, kdy během roku v jednotlivých místech prší.

Příklady odpovědí:

- prší v letních měsících - v období dešťů
- prší pouze od října do března
- prší po celý rok
- po celý rok téměř neprší

Kisangani: .....

Kano: .....

In-Saláh: .....

Alžír: .....

2. Podle ročního průběhu srážek urči, ve kterém podnebném pásmu místo leží. (Pomůže ti obrázek 8.) Jakmile si budeš jist, zapiš názvy všech čtyř míst do mapky na obrázku 11.

3. Nakonec vybarvi volné políčko pod každým grafem tak, aby barva pásma na mapce odpovídala barvě v grafu.

Podle obrázku 11 odpověz:

Ve kterém podnebném pásmu pramení největší africké řeky?

.....

Proč na Sahaře nepramení žádné řeky?

.....

ÚKOLY

Na internetu nebo v encyklopedii najdi obrázky ze čtyř hlavních podnebných pásem.

Obrázky popiš - pověz do všech podrobností, co zobrazují.

Co myslíš: jaké problémy přináší lidem podnebí?

Voda znamená život

ÚKOLY

1. Na mapě Afriky ukažte největší africké řeky: Nil, Kongo, Niger a Zambezi. Najděte, kde tyto řeky pramení a ukažte celý tok od pramene až po ústí do moře.
2. Řeky zakreslete modrou křídou nebo pastelkou do své mapy povrchu Afriky. Připište názvy řek a zkontrolujte podle mapy Afriky v atlasu.
3. Kam ústí největší africké řeky?

Nil: .....

Kongo: .....

Niger: .....

Zambezi: .....

Zkontrolujte své odpovědi podle mapy Afriky. Moře, oceány, zálivy a průlivy zakreslete a pojmenujte do své mapy.

4. Na mapě Afriky v atlasu světa ukažte území, jimiž neprotékají žádné řeky. Tato území zakreslete do své mapy žlutou křídou. Víte, co je to bezodtoková oblast?

5. V Africe jsou velká jezera. Najděte je na mapě Afriky a přečtěte jejich názvy. Tři největší zakreslete do své mapy a doplňte jejich názvy.

Do mapy jsme zakreslili tato velká jezera:

.....

Největší jezero v Africe je:

.....

Africké řeky protékající náhorními plošinami mají většinou velmi mírný spád. Tečkou proto pomalu v širokých korytech. Na skalních stupních jsou vysoké vodopády. Mnohé africké řeky nejsou proto splavné pro lodě.

PRÁCE VE SKUPINÁCH

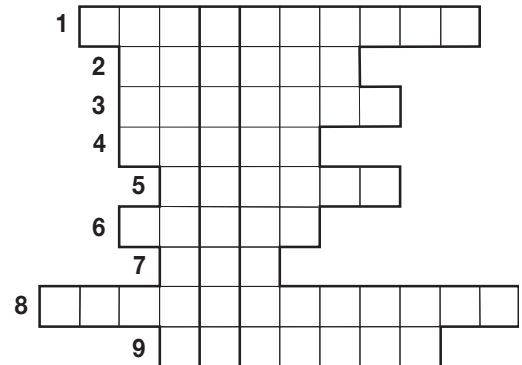
POMŮCKY

- vaše vlastní kreslená mapa povrchu Afriky
- barevné mastné křídly

OTÁZKY PRO VOLNÝ ČAS

1. V Africe není všude dostatek vody jako u nás. Pověz, k čemu potřebuješ vodu od rána do večera. Kolik jí asi doma spotřebujete? Máte stále dostatek vody nebo musíte vodu šetřit?
2. Jak by se změnil způsob života u vás doma, kdybyste museli každý den nosit vodu ve vědru ze vzdálené studně, jako je tomu v mnoha rodinách v některých částech Afriky?
3. Na celém světě lidé potřebují vodu i jinde než v domácnosti. Vyhledej obrázky, na nichž je vidět, jak člověk využívá vodu v krajině.
Napiš, proč člověk nemůže žít bez vody.

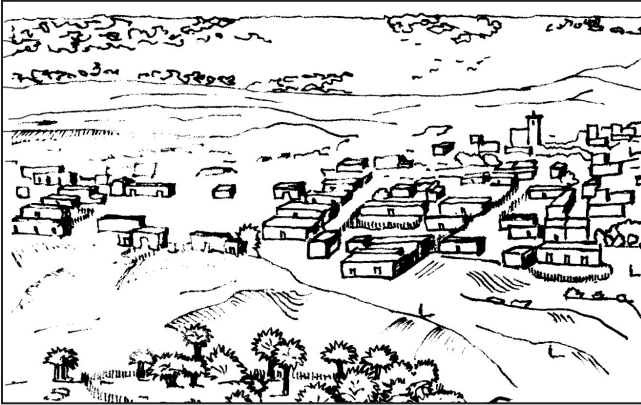
Obr. 13

1. Jméno největšího afrického jezera (první část českého názvu)
2. Řeka na jihu Afriky
3. Západoafrická řeka
4. Řeka ústící do Guinejského zálivu
5. Africké jezero
6. Nejvodnatější africká řeka
7. Nejdelší africká řeka
8. Jezero v nejrozsáhlejší bezodtokové oblasti Afriky
9. Jihoafrická řeka

Tajenka .....

V krajině žijí lidé

Obr. 14

Domy v oázách na Sahaře mají rovnou střechu a co nejméně otvorů. Víš proč?

.....

.....

.....

.....

.....

Obr. 15

V tropické Africe žijí lidé v jednoduchých domech se slámenou střechou postavených většinou z hlíny.

.....

.....

.....

.....

.....

V oázách afrických pouští a v polopouštích chovají lidé velbloudy. Kromě toho, že vydrží velmi dlouho bez vody, mají velbloudi ještě další dobré vlastnosti, pro které jsou pro obyvatele nejsušších krajin tak vynikajícími pomocníky.

Zjisti, které vlastnosti to jsou. Kde budeš tyto informace hledat?

.....

.....

.....

.....

ÚKOLY

1. Obrázky 14 a 15 vybarvi.
2. Jak asi žijí lidé v zobrazené krajině? Napiš ke každému obrázku několik vět. Uvažuj, z čeho jsou postavena obydlí, všimni si tvaru střech, podívej se na okna a na dveře, popiš okolí lidských obydlí, uvažuj o způsobu vytápění, o vodovodu, kuchyni a o hygienických zařízeních.
3. Dovedeš si představit, jak si hrají děti v oáze a jak si hrají v krajině tropických lesů? Prohovořte to se spolužáky.
4. Čím se živí lidé v oázách a čím v krajinách tropických lesů? Co se pěstuje na polích, v zahradách a na plantážích v obou krajinách?
5. Napiš, která zvířata žijí ve volné přírodě a která zvířata člověk chová:

a) v oázách a v polopouštích:

b) v krajinách tropických lesů:

6. A teď jedna těžká otázka: Proč je krajina na obou obrázcích tak rozdílná? Odpověz několika větami:

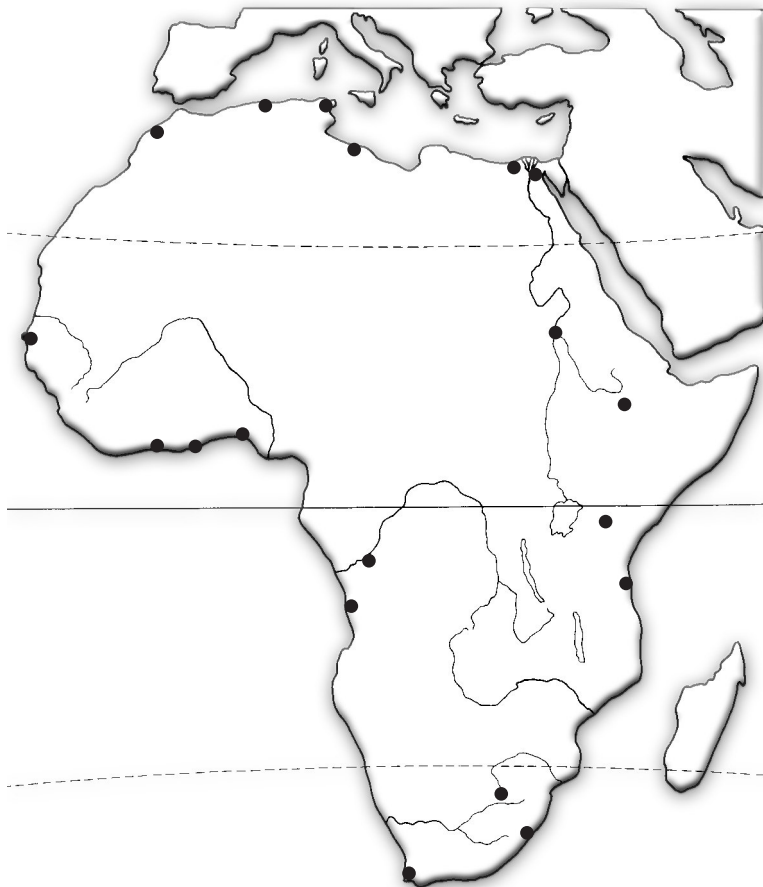
.....

.....

.....

.....

Africká města

Obr. 16

ÚKOLY

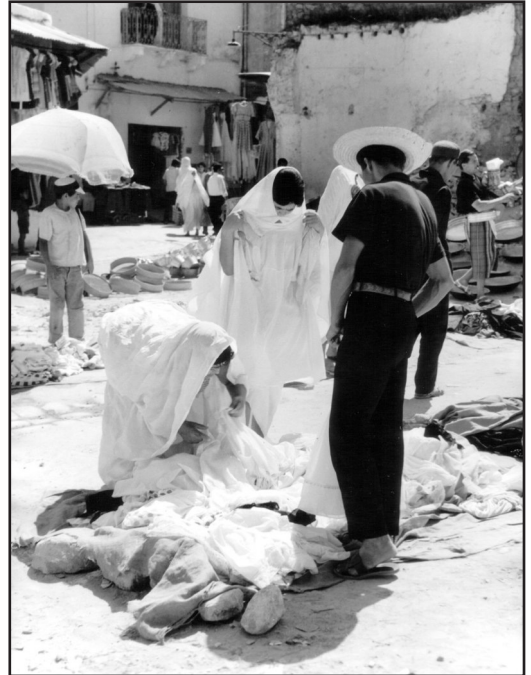
1. Pověz, kde leží většina největších afrických měst a pokus se to vysvětlit. (Například: ve vnitrozemí, při pobřeží oceánů a moří, na řekách, v pouštích.)
2. Porovnej rozmístění velkých afrických měst s rozmístěním velkých měst v Evropě.
3. Na politické mapě Afriky v atlasu zjisti, zda mají všechna největší africká města letiště.
4. Napiš názvy šesti velkých přístavních měst:
 .....
 .....
 .....
 .....
5. Jsou všechna největší africká města spojena s jinými městy železnicí?
 Zjisti, zda je v Africe hustá železniční síť. Která africká země má nejvíce železnic?
 .....

Je to také nejvyspělejší stát v Africe!

Na mapce (obrázek 16) jsou zakreslena největší africká města. Vyhledej je na politické mapě Afriky a jejich názvy zapiš do mapky.

Největší město Afriky je .....

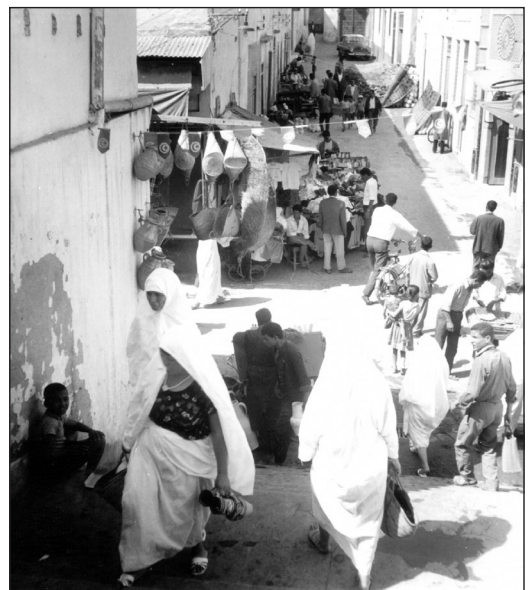
Žije v něm zhruba ..... obyvatel.

Tržiště v Tunisu

Snaž se popsat, jak se na tržišti prodává a nakupuje.

Obchodní ulička v Tunisu. Jak jsou oblečeny ženy?

ÚKOLY

Zeměpisná poloha afrických měst podle rovnoběžek a poledníků:

Káhira: .....

Dakar: .....

Lagos: .....

Addis Abeba: .....

Kinshasa: .....

Kapské Město: .....

Podtrhni města ležící na západní polokouli!

Zahrajte si
ve skupinách
hru s velkými
africkými městy!

Na snímku je Lagos - hlavní město Nigérie.

Obr. 17

1. Nejzápadněji položené město v Africe
2. Hlavní město Etiopie
3. Velké město na řece Kongo
4. Významné město poblíž rovníku
5. Hlavní město Jihoafrické republiky
6. Významné přístavní město při deltě Nilu
7. Hlavní město Angoly
8. Hlavní město Alžírsko (česky)
9. Významné jihoafrické město
10. Hlavní město Libye (česky)
11. Hlavní město Tuniska

Tajenka: .....

Pokus se vyjádřit slovy, kde v Africe leží města:

Káhira .....

Alžír .....

Dakar .....

Lagos .....

Addis Abeba .....

Nairobi .....

Kinshasa .....

Johannesburg .....

Kapské Město .....

POMŮCKY

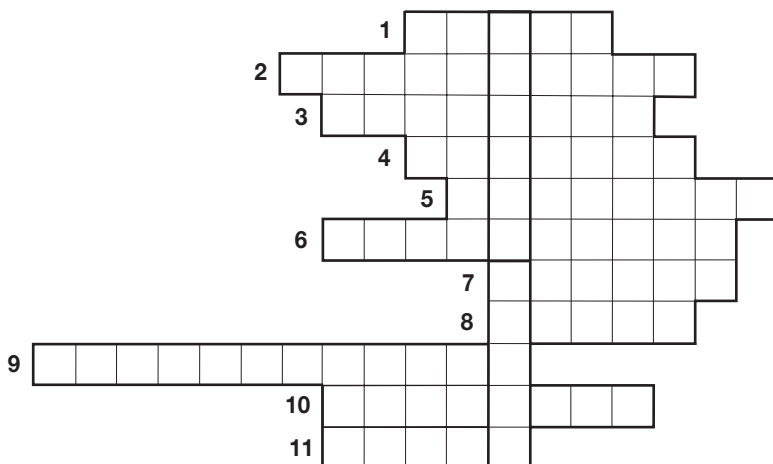
vlastní mapa povrchu a vodstva Afriky

15 kartonových koleček nebo pivních tácků

1. Pomocí kartonových koleček nebo pivních tácků znázorníte na své mapě Afriky velká města. Správnou polohu koleček nebo tácků zkontrolujte podle mapy v atlasu.
2. Názvy měst napište na tácky.

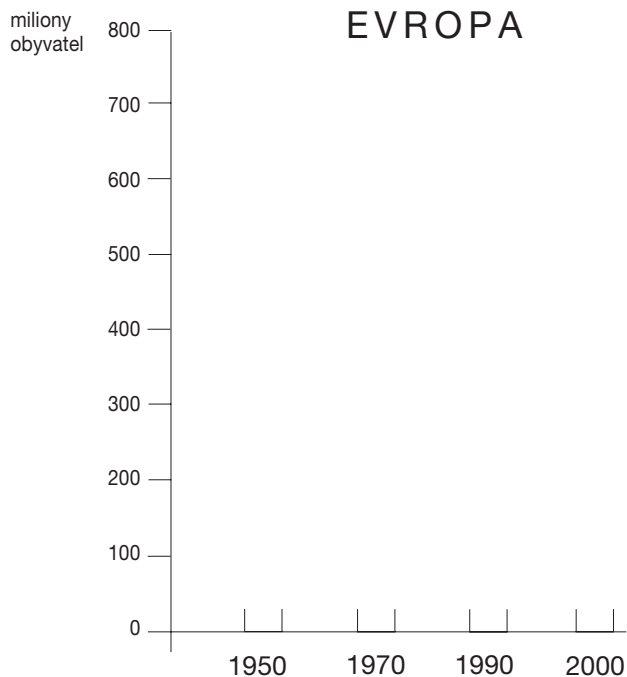
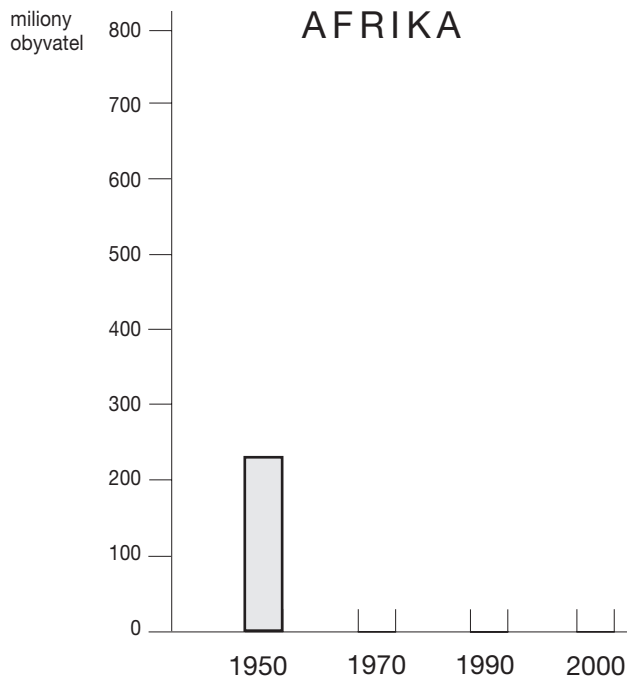
Postup hry:

- A. Každý člen skupiny (jeden za druhým) jmenuje jedno město, ukáže ho a poví, kde leží. Všichni se několikrát vystřídají.
- B. Tácky otočte, aby nebyly vidět názvy měst. Opět jeden za druhým jmenujte města a potom vždy otočte tácek. Kdo z vás jmenoval napoprvé všechna města bez chyby? Zkuste to tak dlouho, až budete bezpečně znát všechna města.
- C. Hru si můžete ztížit dalšími názvy, a to nejen měst, ale i názvy moří, ostrovů, zálivů, řek, pohoří atd.

Kolik lidí žije v Africe?

█ = 50 milionů obyvatel

Obr. 18 V grafu na obrázku 18 je znázorněno, kolik obyvatel žilo v Africe v roce 1950.

- Podle údajů v tabulce zakresli do grafu, kolik obyvatel žilo v Africe v letech 1970, 1990 a 2000.
- Podle údajů v tabulce zakresli do grafu, kolik obyvatel žilo v Evropě v letech 1950, 1970, 1990 a 2000.

Přibližný počet obyvatel Afriky a Evropy v milionech		
	Afrika	Evropa
1950	225	400
1970	350	450
1990	650	500
2000	880	696

- Pohlédni si oba grafy. Porovnej, jak rychle roste počet obyvatel v Africe a v Evropě. Rozdíl se pokus zdůvodnit.
- Prohlédni si dobře obě fotografie znázorňující černošku a Arabku. Popiš jejich vzhled!

Černoška: .....

.....

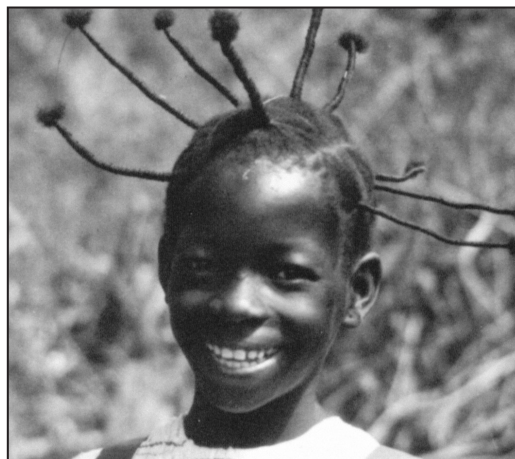
Arabka: .....

.....

Čím se černoši a Arabové odlišují od Evropanů?

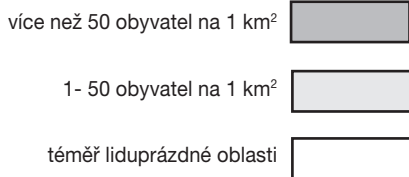
.....

.....

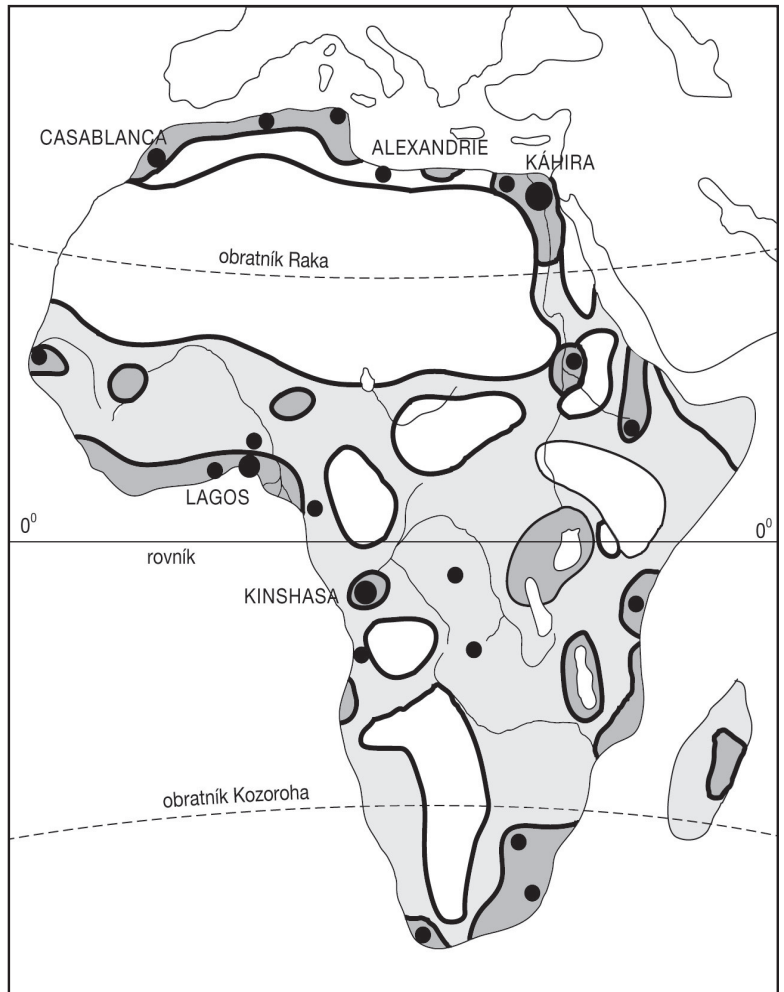

Ve velkoměstech je přetížená veřejná doprava, není zde dostatek pracovních míst, nepostačují školy. Na okrajích měst žijí tisíce lidí v bídě. Na snímku je hlavní město Egypta - Káhira.

Africká velkoměsta mají výstavná centra. Rychlý růst počtu obyvatel zde však vyvolává mnoho problémů, které se projevují spíše mimo centrum. Na snímku je metropole Keni - Nairobi.

Obr. 19

Odpověz:

1. Které oblasti Afriky jsou nejhustěji zalidněny? Ty nejrozsáhlejší vyhledej nejprve (pomocí obrázku 19) v mapě Afriky.
2. Které oblasti Afriky jsou nejméně zalidněny?
3. S pomocí mapky na straně 9 uvažuj, jaké jsou přírodní podmínky v oblastech:
  - s největší hustotou zalidnění: .....
  - s nejmenší hustotou zalidnění: .....

Kdo vyřeší těžký úkol?

Hustota zalidnění vyjadřuje, kolik obyvatel připadá na 1 km² rozlohy světadílu, státu, města apod. V Africe, která má rozlohu 30 mil. km² a žije zde zhruba 880 mil. obyvatel, dosahuje hustota zalidnění v průměru 29 obyvatel na 1 km². Znamená to, že na každém km² žije skutečně 29 lidí?

Pokus se vysvětlit, jak může hustota zalidnění v Egyptě dosahovat zhruba 50 lidí na km², když víme, že v této zemi žije většina obyvatel v deltě a v údolí Nilu. Ostatní území Egypta je ve skutečnosti téměř liduprázdné.

Africké státy

PRÁCE VE SKUPINÁCH

Na velký balicí papír nakreslete jednoduchý obrys Afriky. Pro lepší orientaci zakreslete také rovník, obratníky a čtyři velké africké řeky.

Postup:

1. Zvolte si jednu část Afriky: severní, tropickou nebo jižní. Svou vybranou část Afriky jasně označte. Jednoduše „od ruky“ zakreslete hranice států.
2. Zapište do své mapy názvy největších států.
3. Zakreslete největší města a napište jejich názvy.
4. Barevně znázorněte pouště, hory a řeky.
5. Nakonec svou mapku můžete doplnit názvy moří, zálivů, průlivů a dalších míst, která znáte.

Abyste si zapamatovali ty největší a nejznámější státy, pokuste se o každém z nich povědět několik vět:

- kde stát leží (u moře, ve vnitrozemí)
- se kterými státy sousedí
- hlavní město
- podnebí
- krajina: například hory, řeky, jezera, subtropy, pouště, savany, tropické lesy atd.

Ve skupině se vystřídejte a každý vyprávějte o jedné zemi!

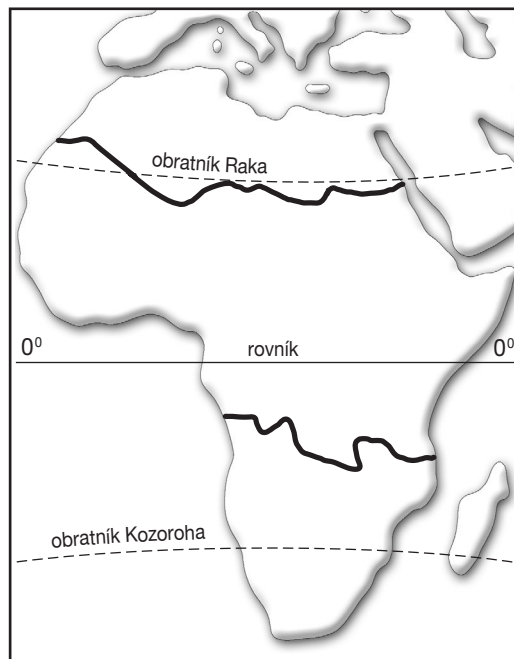
Na internetové adrese <http://atlas.netway.cz> vyhledej státy ležící v té části Afriky, kterou jste si ve skupině vybrali. Do sešitu vypiš hlavní informace o těchto zemích.

Obr. 21

1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									

1. AM-MO-S-BIK
2. IE-OP-ETI
3. BIE-MI-NA
4. NI-ZA-E-TAN
5. LI-MA
6. DÁN-SÚ
7. KO-MA-RO
8. LA-GO-AN

Tajenky: .....

Obr. 20

ÚKOL PRO ZÁJEMCE

Zjisti, jak vypadají vlajky velkých afrických zemí. Nakreslete je barevně na okraj své mapy Afriky na deskách pracovního sešitu.

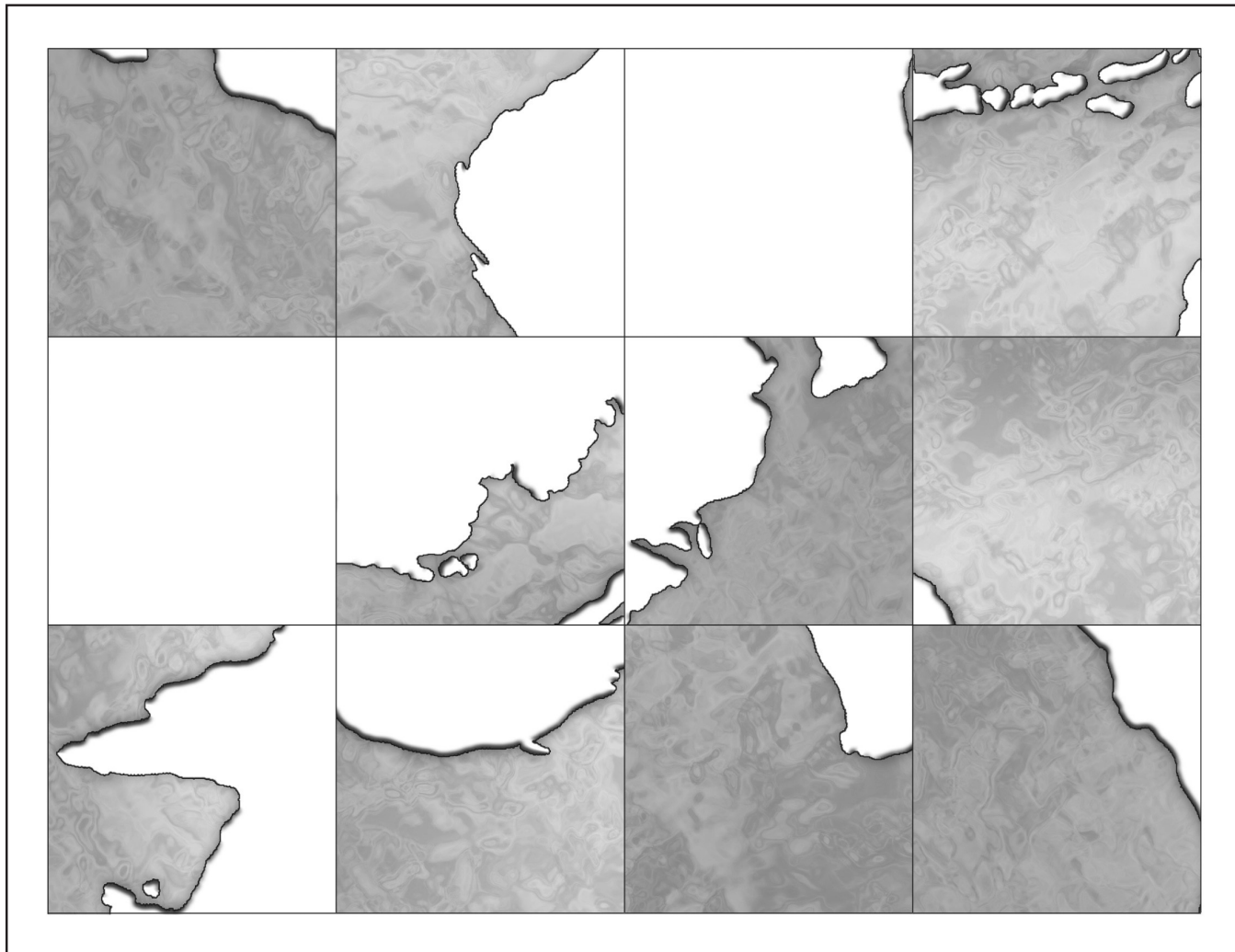
Zjistěte, zda se některá ze dvou tajenek týká té části Afriky, kterou jste ve skupině zpracovali.

1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									

1. NA-GHA
2. AD-Č
3. RUN-ME-KA
4. GÉ-NI-RIE
5. BYE-LI
6. IR-ZA
7. ŇA-KE

.....

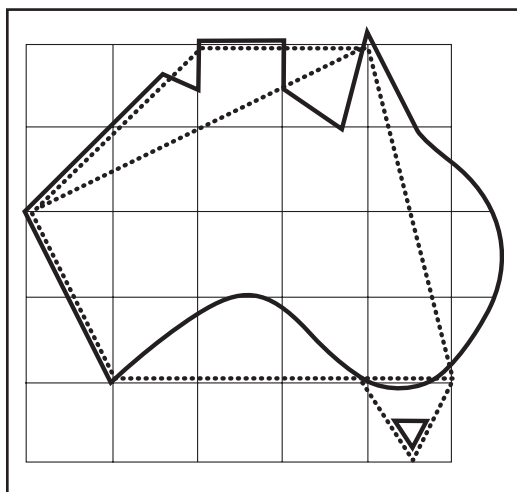
AUSTRÁLIE - světadíl protinožců

Obr. 22 Obrázek si nech okopírovat. Rozstříhej ho na čtverce a ty sestav s pomocí mapy tak, aby vznikla mapka Austrálie. Čtverce nalep zpět do obrázku 22.

Nakresli obrys Austrálie do svého školního sešitu.

Obr. 23

Svou nalepenou mapku Austrálie uprav:

Vybarvi oceány, řeky, pohoří, nížiny. Dopln názvy oceánů, řek, pohoří a největšího ostrova. Prochází Austrálií rovník nebo některý obratník? Zjisti, zakresli a popiš do mapky.

Napiš názvy dvou oceánů, jimiž se plaví lodě mířící z Austrálie do Ameriky a do Afriky: .....

.....

Poloha Austrálie na Zemi

S pomocí glóbu doplň světové strany:

Směrem na ..... od Austrálie se rozkládá Asie.

Severní Amerika leží směrem na ..... od Austrálie.

Kterým směrem od Austrálie leží Afrika? .....

Který světadíl je cílem letadla letícího z Austrálie přímo na jih?

.....

Lod' plující z Jižní Ameriky do Austrálie míří směrem na .....

Austrálie leží směrem na ..... od České republiky.

Život v Austrálii

Obr. 24

ÚKOLY

1. Názvy šesti zakreslených měst opiš bez chyby a přiřiš, jak se správně vyslovují. (Pomoc najdeš v rejstříku školního atlasu!)

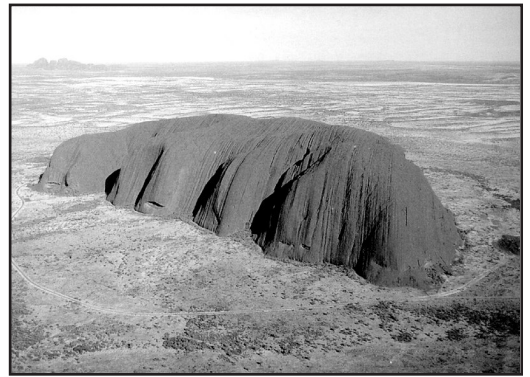
Názvy pěti největších australských měst:	Výslovnost:
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
Hlavní město Australského svazu:	Výslovnost:
.....	.....

2. Na jihu Austrálie se střídají roční období podobně jako u nás. Z polohy tohoto světadílu na Zemi však vyplývá:

- V době, kdy u nás máme léto, je na jihu Austrálie
.....
- Naopak letní období mají Australané v době, kdy je u nás
.....

3. Prohlédni si dobře mapy Austrálie v atlasu. Do mapky barevně zakresli oblasti, které jsou svými přírodními podmínkami příznivé pro život lidí.

4. V Austrálii žijí některá zajímavá zvířata. Ze seznamu zvířat žijících v Africe a v Austrálii vypiš ta, která žijí pouze v Austrálii a nikde jinde na světě: gorila, hroch, klokan, lev, ježura, koala, zebra, ptakopysk, králík, nosorožec, pštros emu, velbloud, antilopa, mravenčík, slon, pes dingo.

Osamělá hora Ayers Rock (čti ajrz rok) vystupující z plošiny ve střední části Austrálie patří k přírodním divům světa. Skála je vysoká 350 m.

V mapce je zakresleno pět největších australských měst a hlavní město. Vyhledej tato města na mapě Austrálie a napiš jejich názvy do mapky.

Internet!

Napiš, co víš o klokanovi:

.....
 .....
 .....

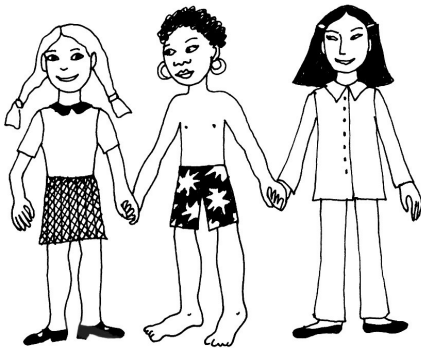
Pouze v Austrálii žijí tato zvířata:

.....
 .....
 .....

Z australského hospodářství

Zajímavá moderní architektura budovy opery v Sydney

Obr. 25

ÚKOLY

- Podle hospodářské mapy Austrálie vypiš hlavní nerostné suroviny, které se těží v Austrálii. K názvům nerostných surovin nakresli podle vysvětlivek jejich značky.

Hlavní nerostné suroviny:

Značky:

.....
 .....
 .....
 .....
 .....

Pomocí značek zakresli do mapky naleziště nerostných surovin.

- Z Austrálie se vyváží mnoho masa, kůží a vlny. Podle hospodářské mapy Austrálie zakresli, kde se hlavně chovají ovce a kde se chová skot.

Nejdřív vymysli své vlastní značky pro chov ovcí a skotu.

Značka pro chov ovcí:

Značka pro chov skotu:

- Prozkoumej hospodářskou mapu Austrálie a zjisti, které zemědělské plodiny se hlavně pěstují v Austrálii.

.....
 .....
 .....

Dvě nebo tři zemědělské plodiny zakresli do mapky.

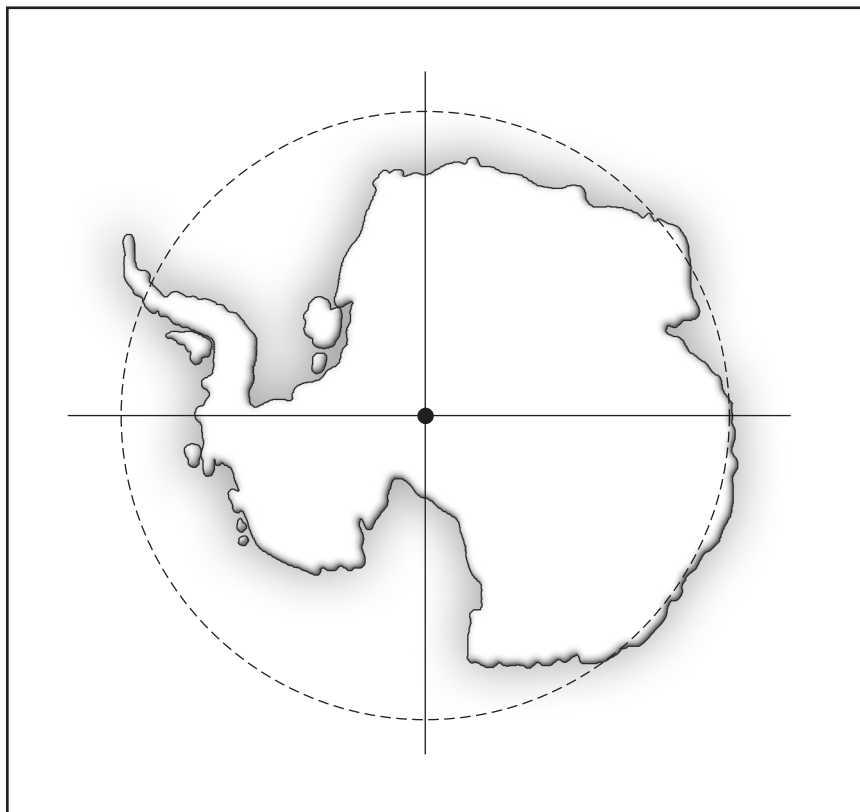

Ovce chované v Austrálii mají hustou a jemnou srst, která poskytuje výbornou vlnu.

Napiš, co se z ovčí vlny vyrábí:

.....
 .....
 .....
 .....

ANTARKTIDA

Obr. 27

ÚKOLY

1. Podle mapy Antarktidy zakresli do mapky všechno, co považuješ za důležité pro výstižný obraz kontinentu.

Nápověda: názvy oceánů, jižní pól, jižní polární kruh, několik výzkumných stanic různých zemí.

Na internetu vyhledej aktuální informace a zajímavosti o Antarktidě.

2. Víš, která zvířata žijí ve vodách oceánů poblíž Antarktidy a na jejím pobřeží? Napiš některá:

.....
.....
.....

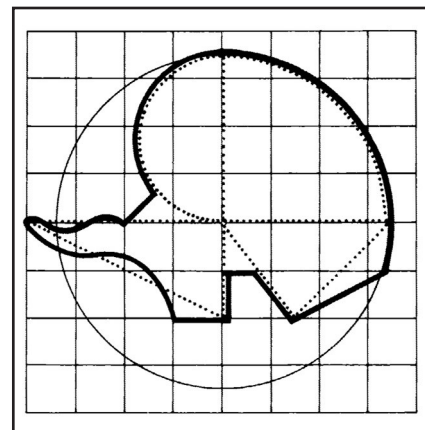
Dokážeš nakreslit pěkného tučňáka?

3. Doplň:

Prvním člověkem, který dosáhl jižního pólu byl

.....
Tento významný polární badatel byl ..... národnosti.

Jižního pólu dosáhl jako první v roce .....

Obr. 26

Také Antarktidu můžeš snadno nakreslit od ruky.

KDO SPRÁVNĚ ODPOVÍ?

Na glóbu ukaž Antarktidu. Pověz, kde na Zemi leží Antarktida a v čem je její poloha vůči severu zvláštní.

DOMÁCÍ ÚKOL PRO ZÁJEMCE

Podle mapy Antarktidy zakresli do své mapky co nejvíc výzkumných stanic a označ je barevnými vlaječkami zemí, kterým stanice patří. Názvy stanic psát nemusíš.

Které státy mají v Antarktidě výzkumné stanice?

.....
.....
.....

Které světadíly znáš?

1. Vyjmenuj všechny světadíly a zároveň je ukaž na glóbu.

Napiš kterým směrem od Evropy leží jednotlivé světadíly:

Afrika - na jih

2. Do obrázku 28 doplň názvy světadílů. Který světadíl je větší než Amerika?

Kolikrát je zhruba Amerika větší než Evropa?

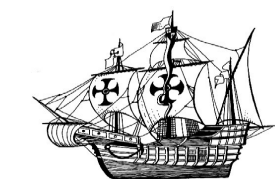
Kolikrát je přibližně Asie větší než Evropa?

Sestav pořadí světadílů podle velikosti:

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....
5. ....
6. ....

Obr. 29

Rok 1492 - Kryštof Kolumbus
70 dní (včetně 4 týdnů odpočinku)

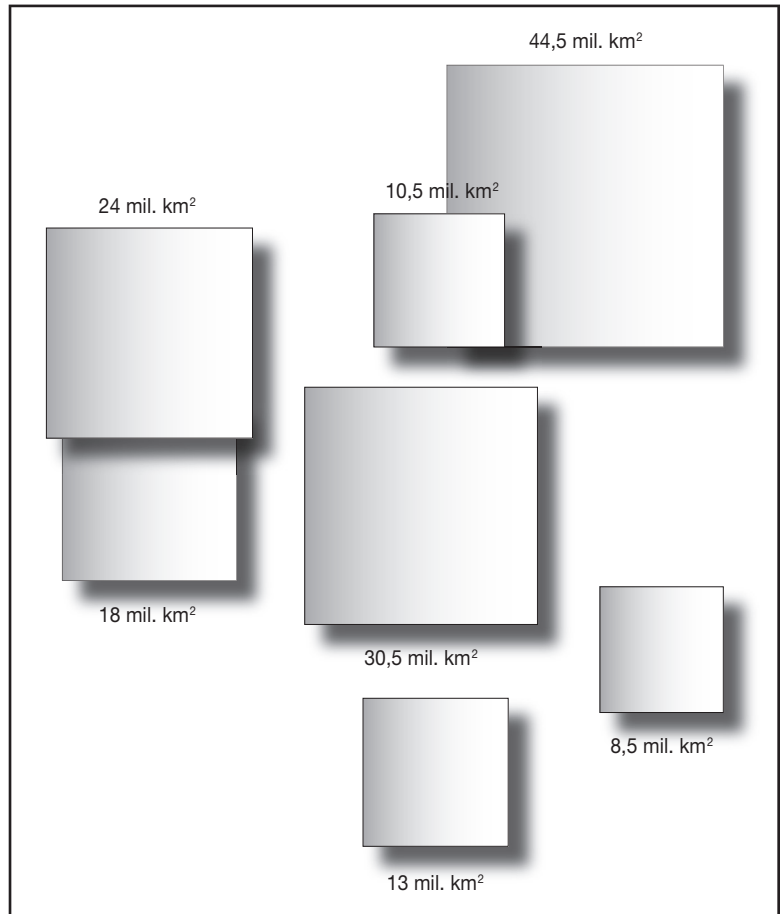

Rok 1924 - vzducholod Zeppelin
3 a půl dne

Rok 2004 - letadlo
6 hodin

Obr. 28

1. Ve školním atlasu vyhledej pomocí rejstříku ostrov San Salvador, u kterého údajně v roce 1492 přistál Kryštof Kolumbus. Kterým oceánem se svými loděmi proplul?
2. Na mapě Atlantského oceánu ve Školním atlasu světa jsou znázorněny různě dlouhé lodní linky mezi Evropou a Amerikou. Ukaž jich několik a pověz, kolik kilometrů měří.
3. Pokus se odhadnout, kolik kilometrů zhruba urazil Kryštof Kolumbus při cestě do Ameriky.
4. Podle obrázku 29 odpověz: Je pro nás dnes Amerika časově stále tak vzdálený světadíl jako za dob Kryštofa Kolumba?

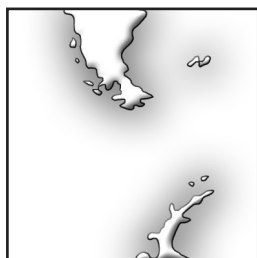
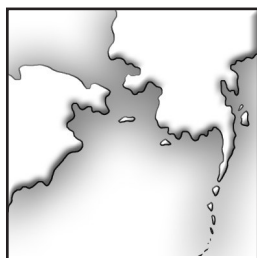
Zkrátila se snad vzdálenost mezi Evropou a Amerikou?

Kde leží Amerika a jaký má tvar?

Doplň mapku na obrázku 30:

1. Barevně vyznač rovník a oba obratníky. Prochází Amerikou také některý z polárních kruhů? Zjisti to a zakresli.
2. Vybarvi a zapiš názvy tří oceánů, mezi nimiž leží Amerika.
3. Napiš názvy největších moří, ostrovů, poloostrovů, souostroví, zálivů a průlivů. Vejdou se ti také do mapky na obrázku 30?
4. Na obrázku 31 jsou nakresleny dva průlivy: Beringův a Drakeův (drejkův). Najdi je na mapě v atlasu světa a jejich názvy vepiš do mapky na obrázku 30.

Obr. 31

Pověz, od kterých světadílů oddělují tyto průlivy Ameriku.

Co myslíš: Umožňují právě tyto dva průlivy spojení Ameriky s ostatním světem? Zdůvodni svoje mínění.

.....

.....

.....

Vylušti podle mapy:

1. Souostroví v Tichém oceánu ležící poblíž Jižní Ameriky. Prochází jím rovník
2. Jeden z největších poloostrovů Severní Ameriky
3. Poloostrov oddělující Mexický záliv od Sargasového moře
4. Souostroví, v němž leží ostrov Kuba
5. Záliv v Severní Americe, jímž prochází rovnoběžka 60° s. š.
6. Záliv Severní Ameriky, jímž prochází obratník Raka
7. Ostrov při nejjižnějším bodu Jižní Ameriky

Tajenka: .....

Prohlédni si toto území na mapách v atlasu světa. Napiš, jaké prvenství má na Zemi:

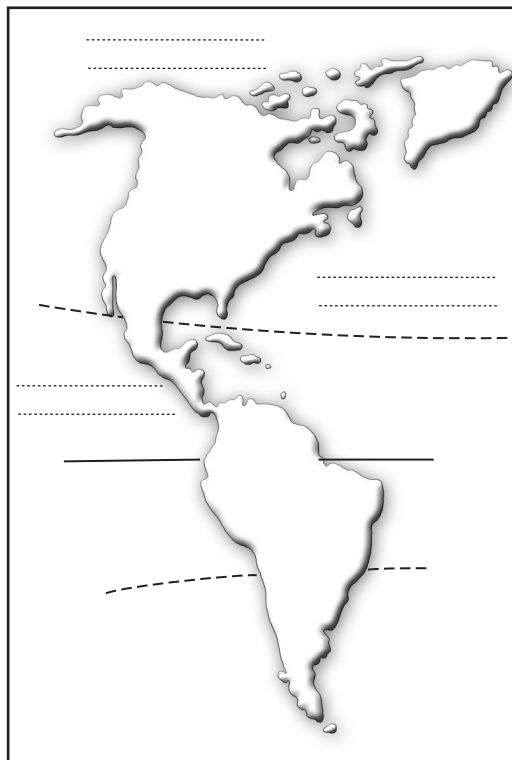
.....

.....

Jaká je zde příroda? Žije zde hodně nebo málo obyvatel? Kde je hlavně soustředěno obyvatelstvo?

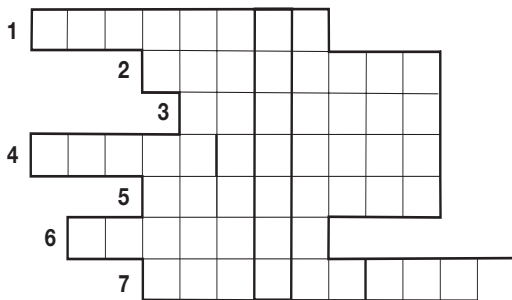
.....

.....

Obr. 30

Ameriku ukaž na glóbu. Pověz nejméně v šesti větách, kde Amerika leží.

Velehory, činné sopky, nížiny

- Do obrázku 32 barevně zakresli a zapiš názvy nejrozsáhlejších pohoří a nížin v Americe.
- Vyhledej nejvyšší hory v Severní a v Jižní Americe.

	Pohoří	Nadmořská výška
Mt. Mac Kinley (maunt mekinly)		
Aconcagua (akonkagva)		

Obě nejvyšší hory zakresli do mapky.

- V Americe je mnoho činných sopek:
  - Ve vysvětlivkách k atlasu světa zjisti, jak se v mapách označují činné sopky. Pověz, co je činná sopka a kde se na Zemi činné sopky hlavně vyskytují. Vyskytují se zcela náhodně?
  - Na mapě Ameriky ukaž několik činných sopek. Napiš názvy tří činných sopek přesahujících nadmořskou výšku 5000 m:

.....

.....

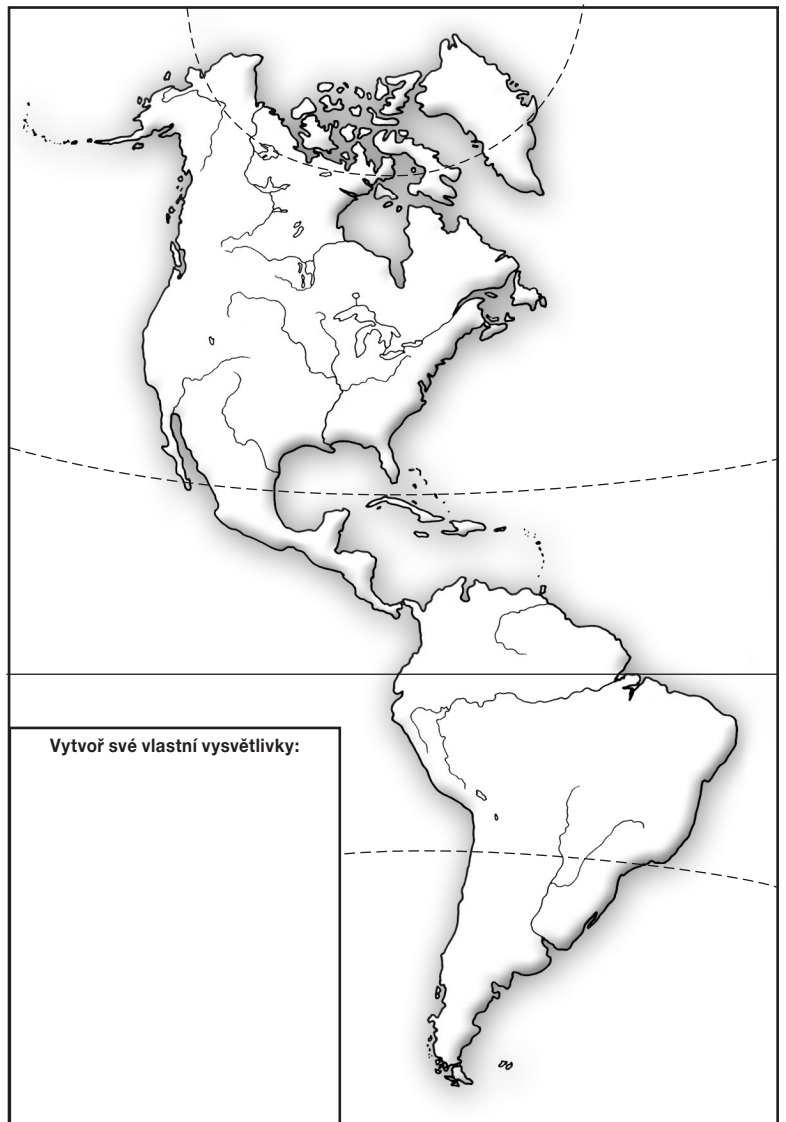
.....

Školní atlas světa, internet

Obr. 32

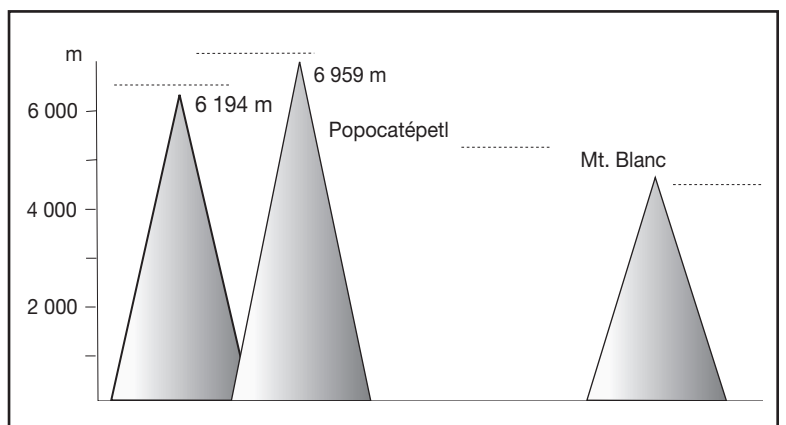
Obr. 33

Udělejte si společně velkou mapu Ameriky!

- Na velký papír (nejlépe na balicí papír) nakreslete od ruky obrys Severní a Jižní Ameriky. Používejte přitom mapu a vzory na obrázcích 37 a 38.
- Barevně zakreslete a pojmenujte nejrozsáhlejší nížiny, rozsáhlá pohoří, nejvyšší horu v Severní a v Jižní Americe a několik činných sopek. Můžete svou mapu doplnit o názvy oceánů, moří, ostrovů, zálivů atd.

Jistě se najde ve třídě nebo na chodbě místo, kde můžete své mapy vystavit!

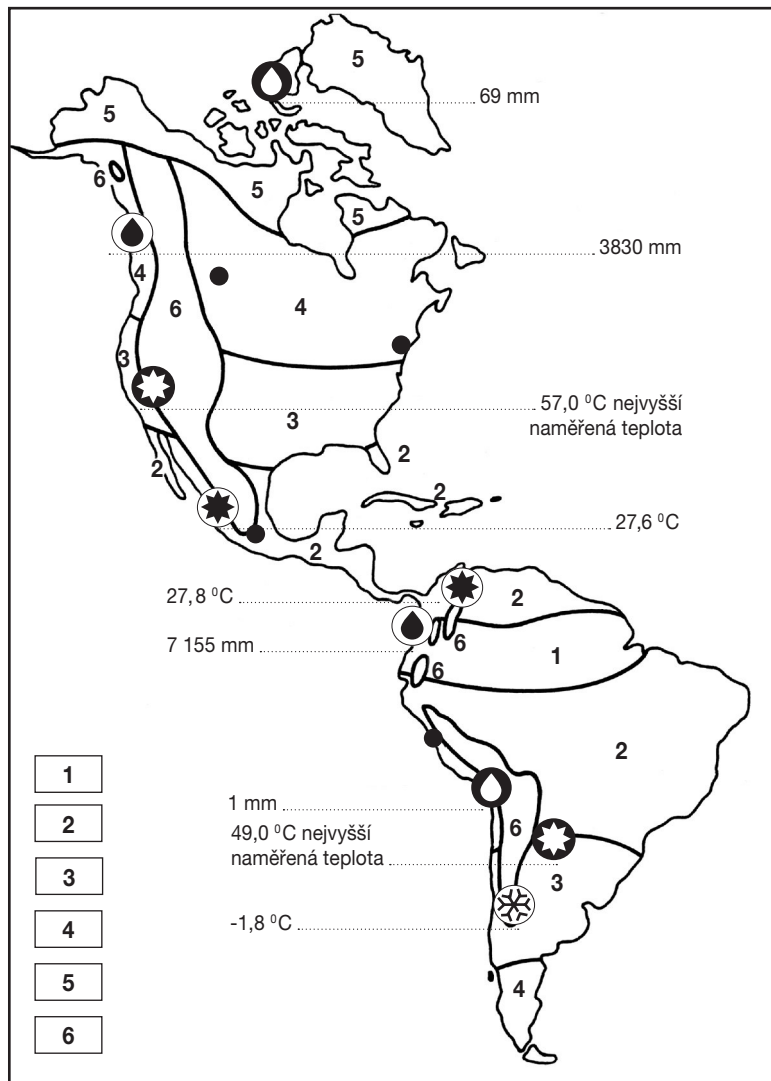
Doplň obrázek! Mont Blanc (mont blank) je nejvyšší hora v Evropě. Hotovo? Napiš, co se dá z obrázku vyčíst:

.....

.....

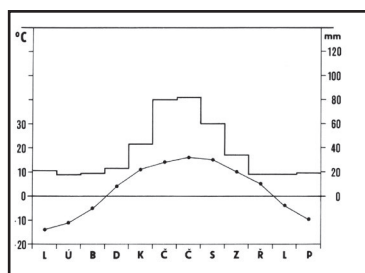
.....

Kontinent mezi dvěma polárními kruhy

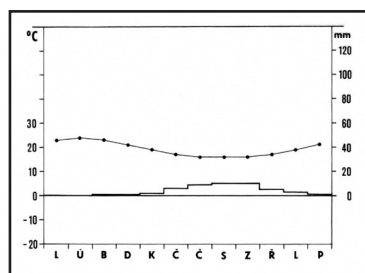

Obr. 34

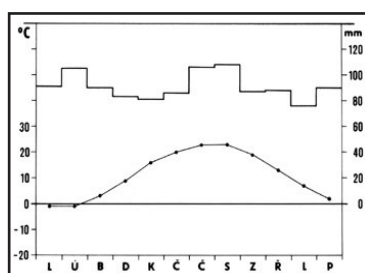
Obr. 35

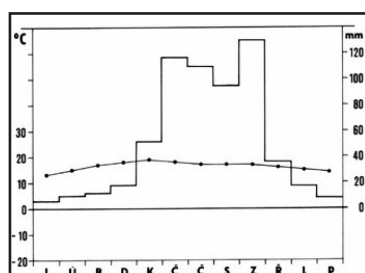
Edmonton, 658 m n.m. (Kanada)

Lima, 158 m n.m. (Peru)

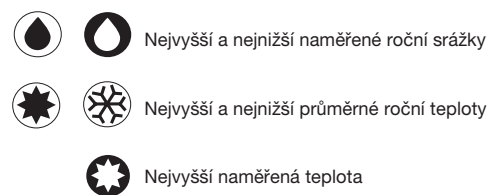
New York, 95 m n.m. (USA)

Ciudad de México, 2282 m n.m. (Mexico)

V mapce na obr. 34 jsou zakreslena a označena čísla tato podnebná pásma: studené, mírné, subtropické, tropické, rovníkové a vysokohorské.

1. Zakresli rovník, obratníky a severní polární kruh.
2. Zvol vhodné barvy pro jednotlivá podnebná pásma a mapku vybarvi. Doplň vysvětlivky.
3. Jednotlivá podnebná pásma podle vlastní mapky vyjmenuj a ukaž na mapě Ameriky, kde se přibližně rozkládají.
4. V mapce jsou také zakreslena místa, kde byly naměřeny nejvyšší a nejnižší srážky, nejvyšší teploty vzduchu a kde jsou nejvyšší a nejnižší průměrné roční teploty.

5. Podle vybarvené mapky se pokus souvisle vyprávět o tom, jaké podnebí je v Americe. Začni vždy tím, kde se rozkládá určité podnebné pásmo a jaké podnebí je pro ně typické.

Dále pověz, zda podnebí Ameriky podstatně ovlivňují:

- oceány a oceánské proudy
- nadmořská výška
- proudění vzduchu

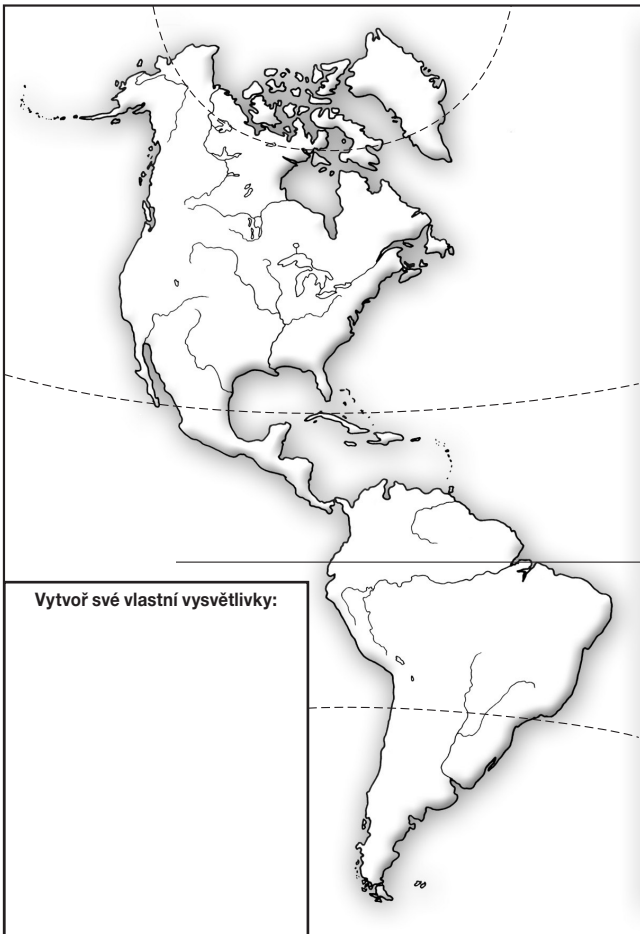
6. Uvaž, které oblasti Severní a Jižní Ameriky mají nejpříznivější podnebí pro život lidí.

Svou představu porovnej s oblastmi nejvyšší hustoty zalidnění na mapě ve Školním atlasu světa.

Podnebné diagramy na obrázku 35 podávají přehled o ročním průběhu průměrných měsíčních srážek a průměrných měsíčních teplot ve vybraných místech v Americe.

- a) Pomocí rejstříku v atlasu světa zapiš do mapky na obrázku 34 názvy čtyř měst, kde byly teploty a srážky sledovány.
- b) Podle diagramů pověz, jak se ve vybraných místech v Americe mění během roku teploty a množství srážek.

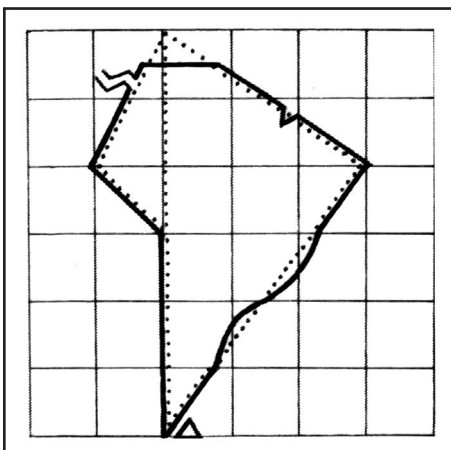
Kontinent mezi dvěma polárními kruhy

Obr. 36

Obr. 37

Jak zjednodušeně nakreslit tvar Jižní Ameriky ve čtvercové síti.

Udělej si vlastní domino Amerika!

Zbude-li vám při vyučování čas, doplňte svou mapu Ameriky na balicím papíře o řeky, jezera a vodopády. Zakreslete také Panamský průplav.

1. Vybarvi a pojmenuj největší řeky a jezera v Americe (obr. 36).
2. Na některých amerických řekách vznikly vysoké vodopády. Niagarské vodopády patří mezi nejnavštěvovanější turistické atrakce ve Spojených státech amerických a v Kanadě. Vodopády Iguazu (iguasú) a Angelův (anchelův) vodopád patří prý k nejkrásnějším na světě. Vodopády najdi pomocí rejstříku a zakresli je do mapky na obrázku 36.
3. Dobře si prohlédni mapu Ameriky ve Školním atlasu světa:
  - Na mapě ukaž a uveď názvy největších splavných řek v Americe.
  - Jak jsou asi využívána velká jezera na hranicích mezi USA a Kanadou?
  - Najdi několik velkých amerických měst, která mají říční přístav.
  - Ve kterých částech Ameriky je vybudováno nejvíce vodních elektráren? Je to v nížinách nebo ve vysočinách?
4. Do školního atlasu napiš krátce, jak jsou v Americe využívány řeky a jezera. Co myslíš: Jsou největší řeky vždy také nejvýznamnějšími vodními dopravními cestami v zemi?
5. Zakresli do mapky Panamský průplav (značkou nebo obrázkem). Ukaž na mapě trasy lodních linek uvedených v tabulce a napiš, jaký význam má Panamský průplav:

Panamským průplavem nebo kolem Jižní Ameriky?

Lodní linka	Trasa kolem mysu Hoorn (km)	Trasa Panamským průplavem (km)	Časový zisk (počet dní při rychlosti 30 km/hod.)
New York - San Francisco	24 000	10 000	19
New York - Sydney	23 000	18 000	7
New York - Tókjó	30 000	18 000	16
Rotterdam - San Francisco	25 000	15 000	14
Caracas - Valparaiso	13 500	6 500	9

Přírodní bohatství: půda, lesy, nerostné suroviny, jezera, moře

Ted' si zkusíme, jak umíte samostatně číst v mapě!
Budete překvapeni, co všechno se dá v mapě zjistit.

Postup:

1. Nejprve každý sám prozkoumejte vysvětlivky k vhodné mapě Ameriky ve Školním atlasu světa a potom si dobře prohlédněte celou mapu.
2. Rozdělte si mezi sebou tato témata:
  - Jak je v Americe využívána půda?
  - Co se pěstuje na polích, plantážích a v sadech?
  - Které mořské živočichy člověk loví a která hospodářská zvířata chová?
3. Věnujte se každý svému tématu a připravte si vyprávění podle mapy.
4. Nakonec to, co považuješ za nejdůležitější, zakresli pomocí značek nebo vlastních obrázků do mapky na obrázku 36 na str. 27.

Na straně 6 jsou obrázky zvířat žijících volně v přírodě v různých světadílech. Vyber zvířata žijící v Americe a zakresli je do své mapky.

Která zvířata žijí v Americe ve volné přírodě? .....

.....

.....

.....

.....

K	J	P	A	P	O	U	Š	E	K
D	N	O	Z	I	B	P	C	L	T
Ě	Ž	E	L	V	A	I	V	O	U
V	B	D	A	H	P	U	M	A	Č
D	O	R	M	O	Y	S	O	B	Ň
E	B	J	A	G	U	Á	R	V	A
M	R	L	Ý	D	O	K	O	R	K

V osmisměrce je ukryto 13 jmen živočichů. Kdo je najde nejrychleji, má opravdu dobrý postřeh.

Pozor: Názvy lze číst nejen shora a zdola, ale i šikmo a zprava doleva!

Sestav podobnou skrývačku z názvů užitkových rostlin pěstovaných v Americe. Skrývačku si v lavici vyměňte a vyluštěte.

Kterí živočichové žijí v mořích při americkém pobřeží? Vyhledej je ve vhodné mapě ve školním atlasu. Jejich jména vepiš do své mapky.

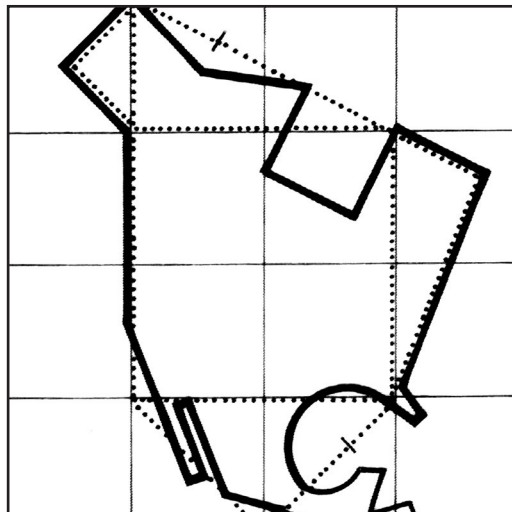
Poznáš, které ze zvířat divoce žijících v Severní Americe je na obrázku?

Je na tvé mapce málo místa a hodila by se ti další mapka? Snadno si ji nakreslíš do školního sešitu podle obrázků 37 a 38.

Dokážeš nakreslit do školního sešitu zjednodušený tvar Severní Ameriky pomocí čtvercové sítě?

Obr. 38

V Americe se nalézají a těží velké množství nerostných surovin.

Do mapy na obrázku 39 zakresli hlavní oblasti těžby nerostných surovin. Využij přitom buď značek používaných v atlasu světa nebo si vymysli vlastní značky či obrázky.

Tvým hlavním úkolem je vystihnout jen to nejdůležitější.

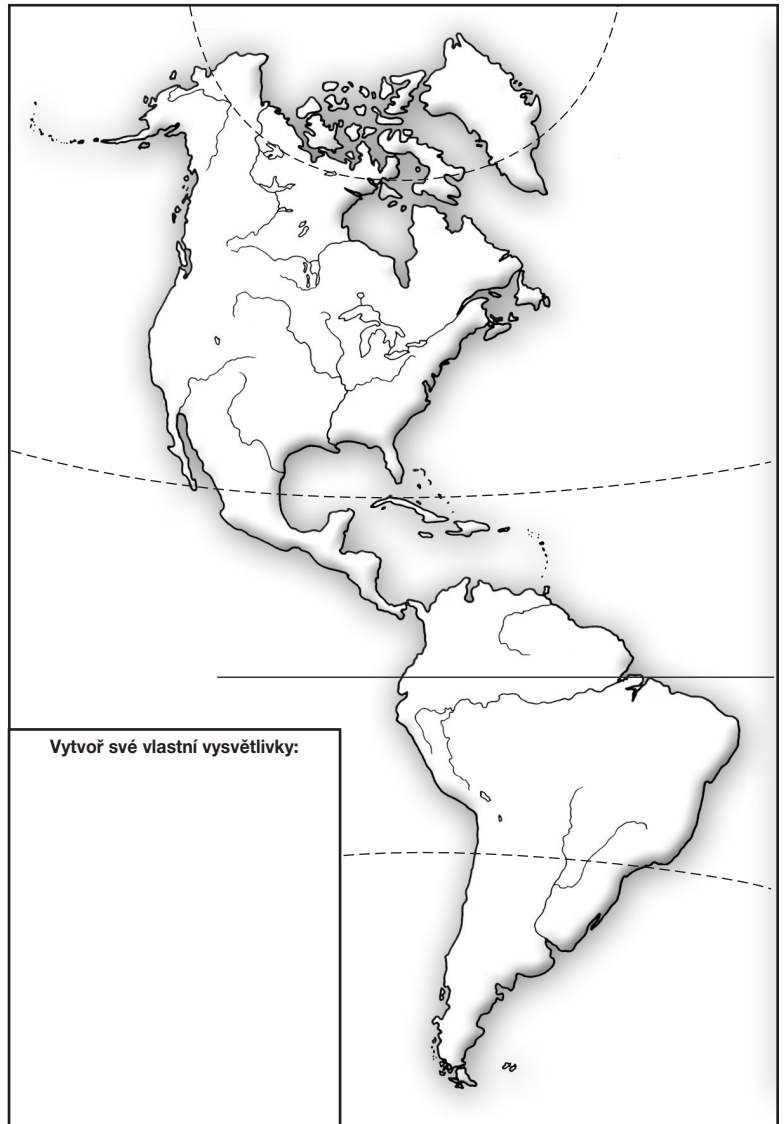
Připravte besedu o amerických národních parcích.

V Americe je mnoho rozsáhlých oblastí s překrásnou a dosud velmi málo narušenou přírodou. Byly zde založeny stovky chráněných území a národních parků.

Například Yellowstone národní park (vyslov „jeloustonský“) byl založen jako první národní park na světě v roce 1872. Návštěvníci parku obdivují horké prameny, vodopády, kaňony a staleté stromy. V parku žijí volně bizoni, medvědi a bobři.

Příprava:

1. Jak jsou ve Školním atlasu světa zakresleny americké národní parky? Několik národních parků na mapě najdi a přečti jejich názvy. Zakresli je do náčrtu Ameriky ve svém sešitě.
2. V encyklopediích a na internetu najdi co nejvíce informací o amerických národních parcích. Ty nejzajímavější si zapiš do sešitu.
3. V knihách a na internetu vyhledej obrázky, sežeň fotografie z cest.

Obr. 39

Vymysli pěknou značku pro národní park a nakresli ji:

Sestavte program hodinové besedy o amerických národních parcích. Určete pořadí příspěvků a rozhodněte, kdo bude besedu řídit.

Na besedu pozvěte paní učitelku nebo pana učitele.

Evropan se v Americe snadno domluví

Amerika je nerovnoměrně zalidněna.

- Na vhodné mapě ve Školním atlasu světa ukaž, ve kterých částech Ameriky je soustředěno nejvíce obyvatel. Dále ukaž oblasti, které jsou téměř liduprázdné.
- Nejhustěji zalidněné oblasti Severní i Jižní Ameriky zakresli výraznou barvou do mapky na obrázku 40. Dokážeš zdůvodnit, proč právě v těchto částech amerického kontinentu žije nejvíce lidí?

V Americe žijí lidé všech tří lidských ras: euro-poidní, mongoloidní a negroidní.

- Podle mapy ve Školním atlasu světa vyznač do mapky na obrázku 40 velkými písmeny:

- Kde hlavně žijí Inuité - dříve nazývaní Eskymáci (mongoloidní rasa) - písmenem **E**
- Kde hlavně žijí Indiáni (mongoloidní rasa) - písmenem **I**
- Kde hlavně žijí černoši (negroidní rasa) - písmenem **Č**

- V knížkách, na internetu a v časopisech vyhledej obrázky, na nichž jsou dobře vidět Indiáni, Inuité (Eskymáci) a američtí černoši. Pokus se co nejuvěstivěji vyjádřit, co je pro vzhled Indiána, Eskymáka a černocha typické. Dokážeš vyjádřit, čím se odlišují od sebe navzájem a čím se odlišují od nás - Středoevropanů?

Obr. 40

Inuitská (eskymácká) žena s dítětem

Souhlasíš s těmito tvrzeními?	ano	ne
Většina obyvatel Ameriky hovoří germánskými a románskými jazyky.		
Většina obyvatel Severní Ameriky hovoří anglicky.		
V Kanadě většina lidí hovoří anglicky nebo francouzsky.		
Většina obyvatel Latinské Ameriky hovoří španělsky.		
V Brazílii se hovoří portugalsky.		
V Brazílii se hovoří španělsky.		

Významná americká města ... ale se správnou výslovností!

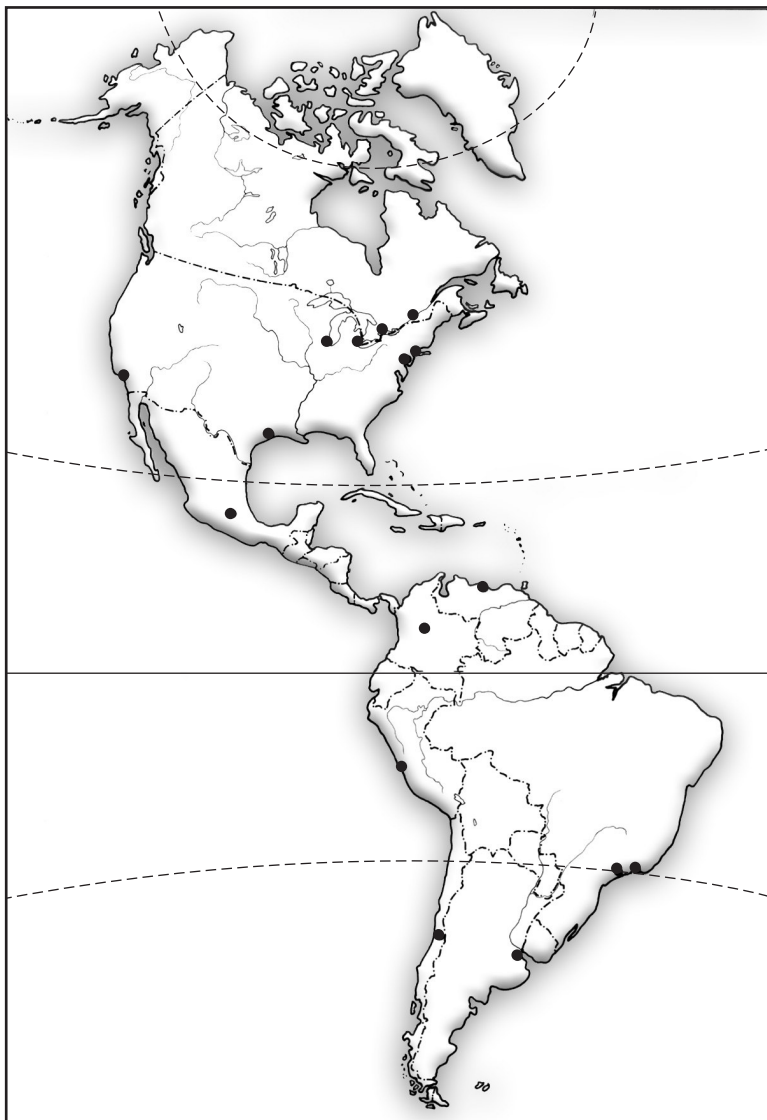
1. Podle atlasu světa doplň do obrázku 41 názvy vybraných amerických velkoměst.
2. Názvy měst, v nichž žije více než 5 milionů obyvatel, vyznač barevně nebo pomocí čtverečku.
3. Na mapě ve Školním atlasu světa vyhledej hlavní města jednotlivých států. Nakonec vyplň přehled hlavních měst největších zemí v Americe (v tabulce na této stránce).
Je hlavní město v zemi vždy městem největším?

Popovídejte si o tom, co je to vlastně hlavní město! Do školního sešitu napiš, čím se liší hlavní město od všech ostatních měst v zemi.

Kdo dokáže správně vyslovit všechny názvy měst zakreslených na obrázku 41?

Rejstřík atlasu světa

Obr. 41

Uvažujte společně nad těmito otázkami:

- a) Kde leží americká milionová města? (Například: při pobřeží moří nebo jezer, na velkých řekách, v horách nebo v nížinách, v tropech nebo za polárním kruhem a tak podobně.) Ve kterých částech Severní a Jižní Ameriky nejsou žádná milionová města?
- b) Která velká americká města hrají významnou roli v leteckém a v námořním spojení Severní a Jižní Ameriky se světem?
Víte, do kterých amerických měst vedou pravidelné letecké spoje z Prahy?
- c) Opatřete si několik obrázků severoamerických a jihoamerických měst, na nichž je vidět život lidí, obchody, městskou dopravu, obytné domy i hotely, restaurace, školy, kostely a podobně.

Dokážete podle obrázků povědět, jak žijí lidé v těchto městech? Pokuste se vyjádřit, čím se odlišují velká severoamerická města od měst jihoamerických.

	Hlavní město	Výslovnost	Největší město	Výslovnost
Kanada				
USA				
Mexiko				
Brazílie				
Argentina				

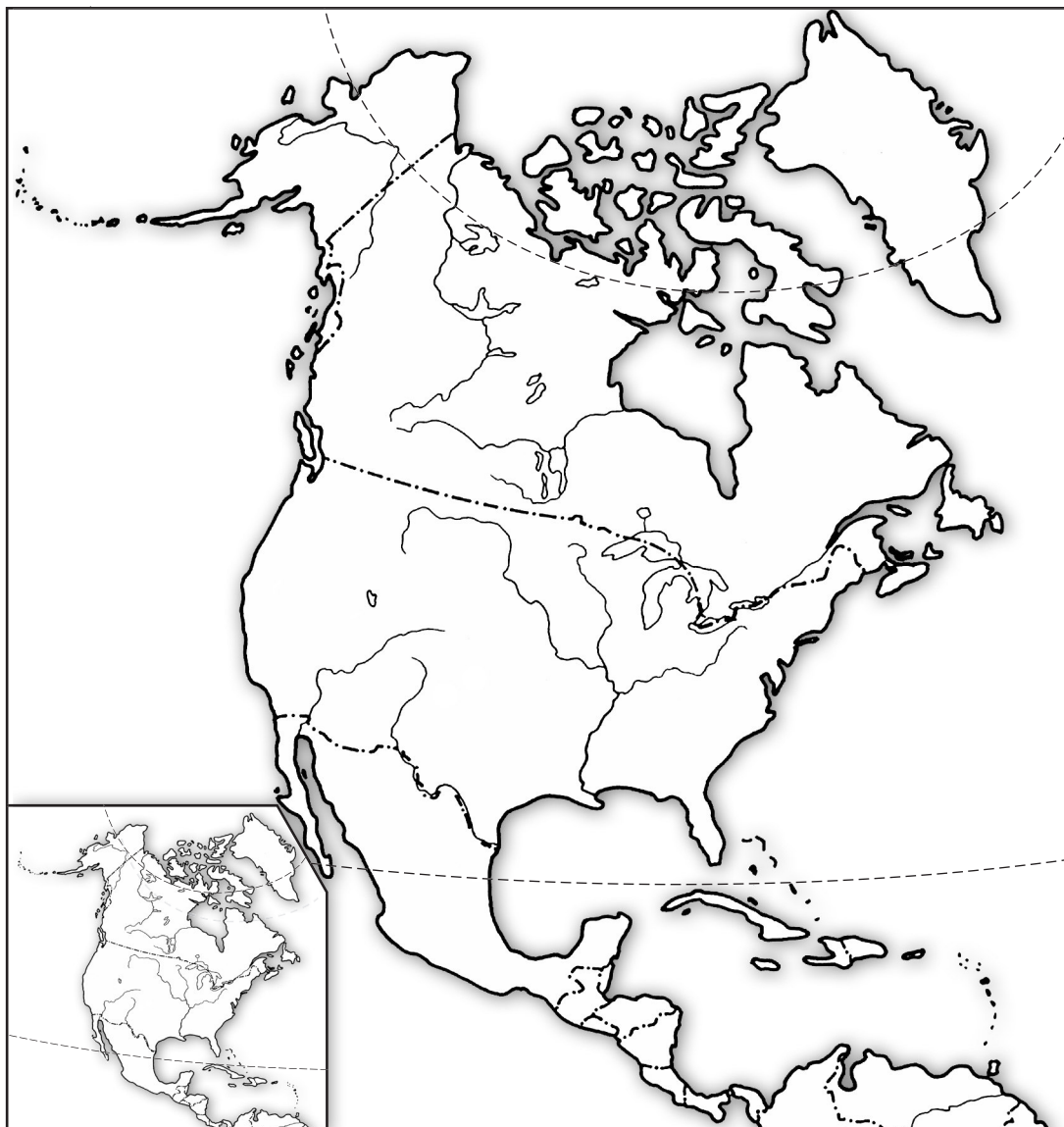
Na internetu zjisti, kolik obyvatel žije v uvedených městech Ameriky.

Doplň své domino o názvy velkých amerických měst!

Spojené státy americké a Kanada

Obr. 42

1. V mapce v rohu obrázku 42 vybarvi čtyřmi různými pastelkami Spojené státy americké, Kanadu, Mexiko a Grónsko. Do mapky vepiš také názvy těchto zemí.
2. Na mapě ve Školním atlasu světa ukaž, kudy prochází v Severní Americe 50. rovnoběžka, na níž leží také Praha. Tuto rovnoběžku zakresli do mapky.
3. Do mapky Severní Ameriky na obrázku 42 se pokus zakreslit to nejdůležitější o přírodě Spojených států amerických a Kanady. (Například hory, řeky, lesy, tundru, národní parky.) Pomocí vlastních obrázků nebo značek vyjádři svoji představu o hospodářství v USA a v Kanadě. (Například pěstování obilí, výroba aut, přístav, letiště, těžní věž, start rakety apod.)

Pozor: Do mapky se vejde jen to nejvýznamnější a nejtypičtější!

4. Odpověz do školního sešitu:

- a) Ve které části Kanady je soustředěna většina obyvatel a které oblasti jsou téměř liduprázdné?
- b) Vyjmenuj hlavní přírodní bohatství Kanady a napiš, jak je využíváno.
- c) Co se například vyváží z Kanady?

Náměty k rozhovorům:

- a) Co se hlavně vyváží ze Spojených států amerických do Evropy?
Které výrobky jsou známy u nás?
- b) Jakou péči věnují lidé v USA a v Kanadě ochraně přírody?
- c) Spojené státy americké jsou světová velmoc. Co to vlastně znamená?
- d) Jak se jmenuje prezident USA?
- e) Co vlastně představuje socha Svobody v New Yorku?

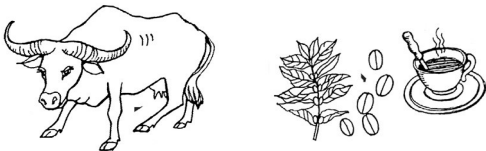
Latinská Amerika

1. Pětí barvami vyznač v mapce (i ve vysvětlivkách) tyto oblasti v Latinské Americe:

- Mexiko
- Státy v oblasti Karibského moře
- Brazílii
- Laplatské státy
- Andské státy

2. Další část úkolu můžete dělat společně ve dvojicích:

- Ukažte jednotlivé oblasti Latinské Ameriky na mapě a povězte, které země do nich patří.
- Poradte se a napište každý sám do školního sešitu, co je nejvýznamnější a nejtypičtější pro život a hospodářství v jednotlivých oblastech Latinské Ameriky (například káva v Brazílii, ropa ve Venezuele, skot v Argentině).
- Pokus se to nakreslit buď přímo do obrázku 43 nebo do mapky, kterou si nakreslíš na zvláštní papír.

3. Kterému území Latinské Ameriky se říká Amazonie? Čím se vyznačuje, jaké je její bohatství a které jsou její hlavní soudobé problémy?

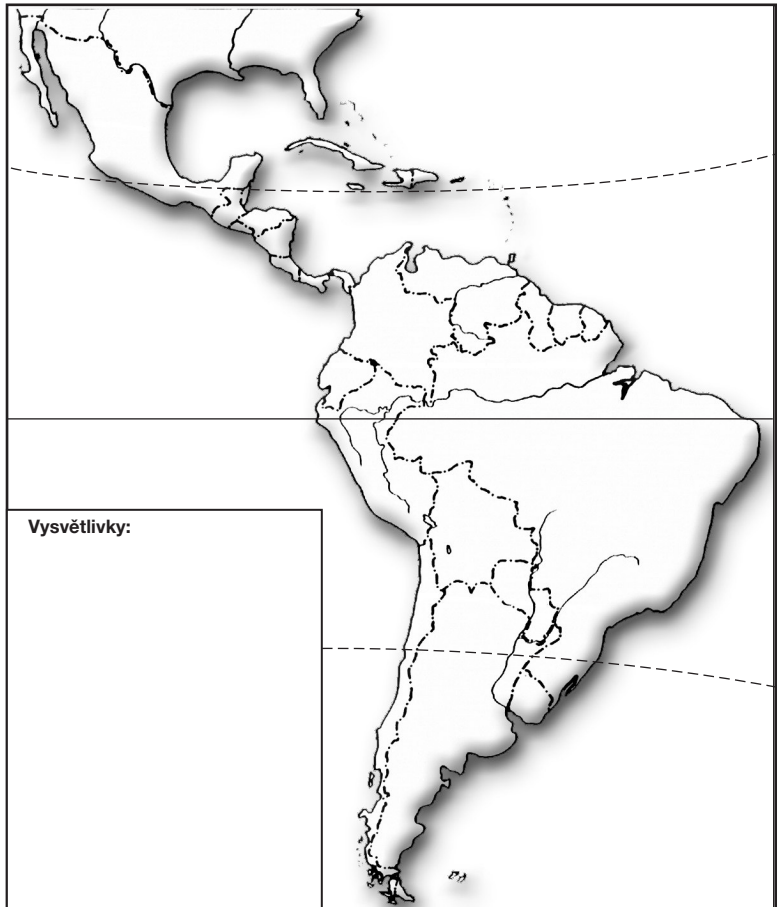
Jednou z nejvyspělejších zemí Latinské Ameriky je Mexiko. Pokus se napsat o Mexiku krátký zajímavý článek pro školní nástěnku. Snaž se při tom dodržet tuto osnovu:

- Kde Mexiko leží? Je to příznivá poloha pro tuto zemi?
- Většina obyvatel Mexika žije v horách.
- Jak Mexičané hospodaří?
- V Mexiku je mnoho krásných historických památek.
- Hlavní město Mexika.

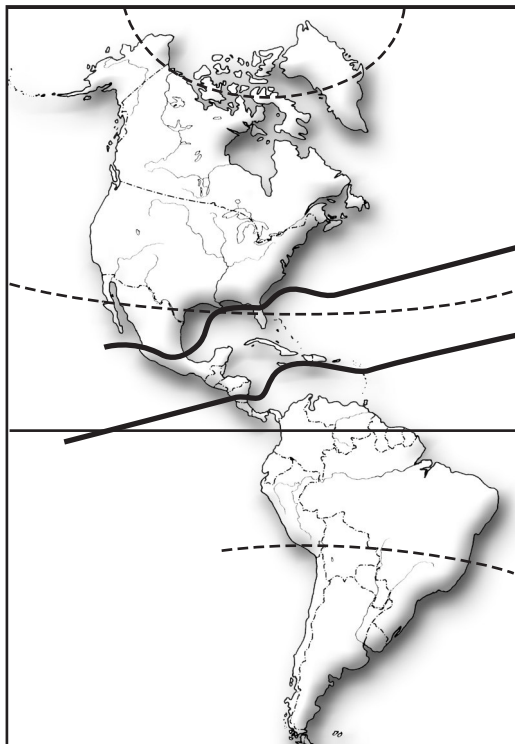
Kdo správně odpoví?

- Co znamená název Latinská Amerika? Vysvětlí to podle obrázku 44.
- Jak souvisejí jazyky, kterými se dnes v Americe hovoří, s osídlováním tohoto kontinentu?
- Kácení lesů v Amazonii patří k nejzávažnějším celosvětovým ekologickým problémům. Můžeš vysvětlit proč? (Nejdříve se však pokus vysvětlit, co je to celosvětový ekologický problém.)

Obr. 43

Obr. 44

Vybarvi a popiš mapku tak, aby zřetelně vyjadřovala, kde je Severní, Střední a Jižní Amerika a která část amerického kontinentu je nazývána Latinskou Amerikou.

Vysvětlí, co je to Angloamerika a vyznač tuto část Ameriky do mapky!

Kterými jazyky se hovoří v Americe?

ASIE je největší světadíl

1. Co všechno dokážeš vyčíst z mapky Asie na obrázku 45?
2. Na mapě ve Školním atlasu světa ukaž, kudy vede hranice mezi Evropou a Asií.
3. Napiš, co je to Eurasie:
.....
.....
4. Co myslíš, proč se Eurasie dělí na dva světadíly?
.....
.....

1. V mapce na obrázku 46 zvýrazni a označ rovník, obratník Raka a severní polární kruh.
2. Vybarvi oceány a moře.
3. Podle mapy Asie zakresli poledníky 0° a 180°.
4. Rozhodni, zda ano či ne (správnou odpověď označ X):

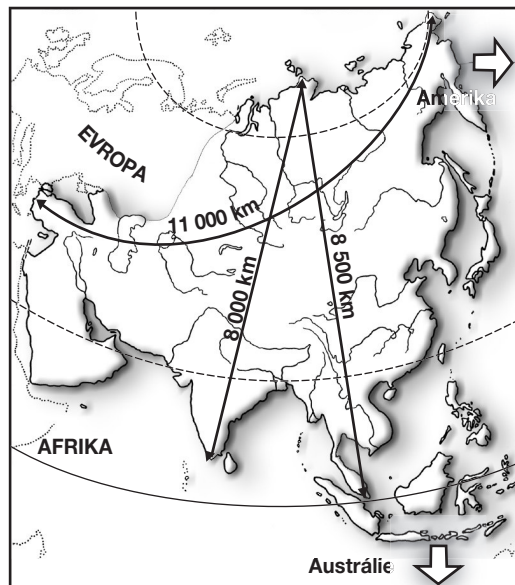
	ano	ne
Asie se rozkládá většinou na severní polokouli.		
Asie zasahuje také na západní a na jižní polokouli.		
Asie vůbec nezasahuje na západní polokouli.		
Afrika je jediný kontinent, s nímž je Eurasie spojena.		

5. Napiš, kde na zeměkouli leží Asie:
.....
.....

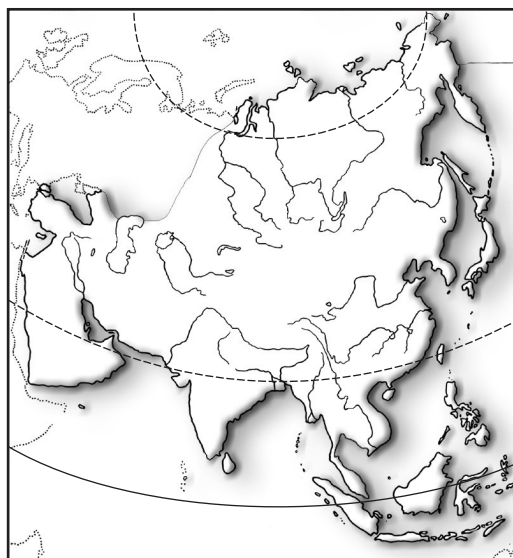

Vyjádrí také její polohu vůči ostatním světadílům a mezi oceány!

V osmisměrce je ukryto 12 názvů oceánů, moří, zálivů, poloostrovů a souostroví. Názvy vybarvi. Přečteš-li zbylá písmena za sebou zleva doprava, dostaneš další tři názvy. Vše vyhledej na mapě Asie v atlasu světa.

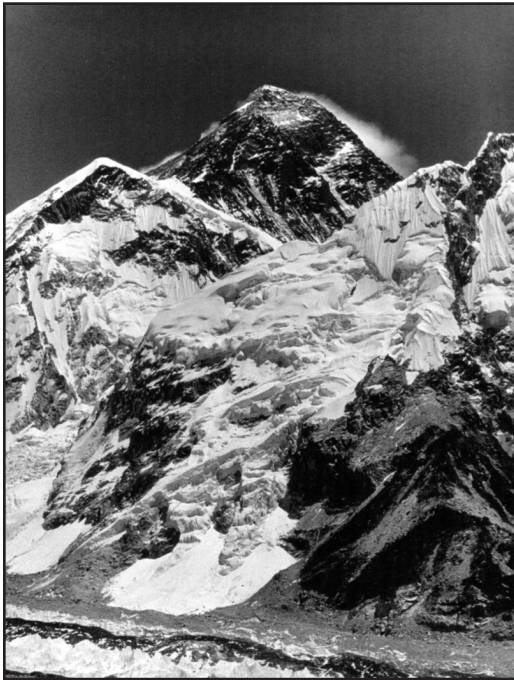
Obr. 45

Obr. 46

K V E L K É S U N D Y O R
S E V E R N Í L E D O V Ý
E J S K A R A B S K É K K
Ý J A P O N S K É O C S E
Ý K S L Á G N E B I L U B
K A M Č A T K A D T É S A
T T I C H Ý Ř N E É D U R
P E R S K Ý I D O Z E M A
P Ř E D N Í I N D I E N Í

Pod střechou světa

Nejvyšší hora světa Mount Everest (maunt everest) měří 8848 metrů nad mořem. Ve Školním atlasu světa jsou uvedeny tři názvy této hory. Jak je to možné?

POVRCH ASIE HROU

1. Pořídte si velmi světlou kopii mapy Asie (formát A3).
2. Barevně do ní zakreslete hlavní pohoří a vyznačte polohu nejrozsáhlejších nížin. Snažte se co nejlépe vystihnout tvářnost povrchu Asie, pro který jsou typické rozlehlé nížiny a soustředění nejvyšších pohoří světa.
3. Nastříhejte si kartičky ze čtvrtky. Napište na ně názvy asijských pohoří a nížin.

Pravidla hry:

Kartičky jsou na hromádce. Hráč si jednu vytáhne, přečte název a kartičku přiloží na správné místo na mapě. Neumístí-li kartičku správně, ponechá si ji. Hráči se pravidelně střídají a sledují správnost řešení. Vítězem je ten, komu na konci hry nezbyla žádná kartička.

Tuto hru můžete stejně jako domino postupně rozšiřovat o nové názvy (moří, oceánů, poloostrovů, ostrovů atd.).

V mapě Asie najdi co nejvíc hor, jejichž nadmořská výška přesahuje 5000 m. Šest nejvyšších zapiš do tabulky.

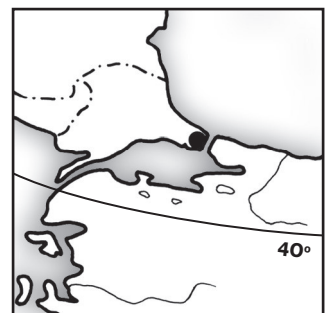
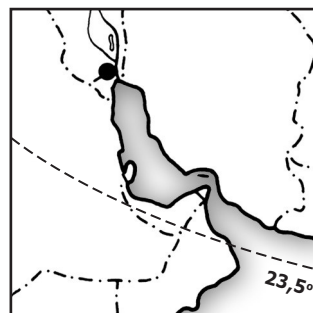
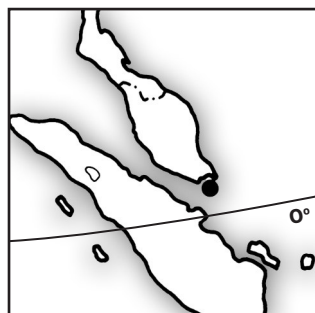
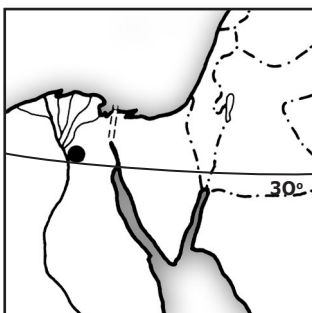
DOMÁCÍ ÚKOL:

Na vhodné mapě ve Školním atlasu světa ukaž, kde v Americe, v Africe, v Evropě a v Asii bývají silná zemětřesení a kde se nalézají nejvíce činných sopek.

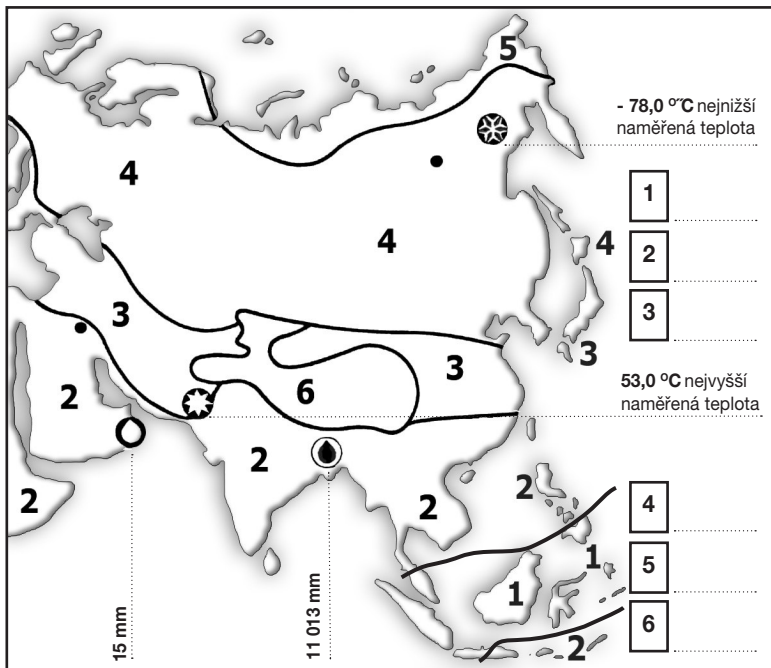
Vyhledej na mapě Asie čtyři oblasti zakreslené na obrázku 47. Doplň nejdůležitější názvy. Dokážeš povědět, čím jsou tyto oblasti významné?

Název hory	Nadmořská výška	Název pohoří

Obr. 47

Podnebí Asie je plné protikladů

Obr. 48

1. Pro jednotlivá podnebná pásma zvol stejné barvy jako v mapce Ameriky na straně 26. Doplň vysvětlivky (názvy podnebných pásem) a mapku vybarvi. Podle obrázku 46 zakresli rovník, obratník Raka a severní polární kruh.
2. V mapce jsou zakreslena místa, kde byly naměřeny nejvyšší a nejnižší srážky, nejvyšší a nejnižší teploty vzduchu. Pokus se zdůvodnit polohu těchto míst.
3. Podle mapky na obrázku 48 pověz, jaké podnebí je v Asii. Začni tím, kde se rozkládají jednotlivá podnebná pásma a jaké podnebí je pro ně typické.
4. Na vhodné mapě ve Školním atlasu světa ukaž oblasti Asie, kde žije méně než 10 obyvatel na 1 km² a území téměř neobydlená. Pověz, jaké podnebí je v těchto částech Asie.
5. Ukaž oblasti Asie s největší hustotou zalidnění. Jaké je zde podnebí?

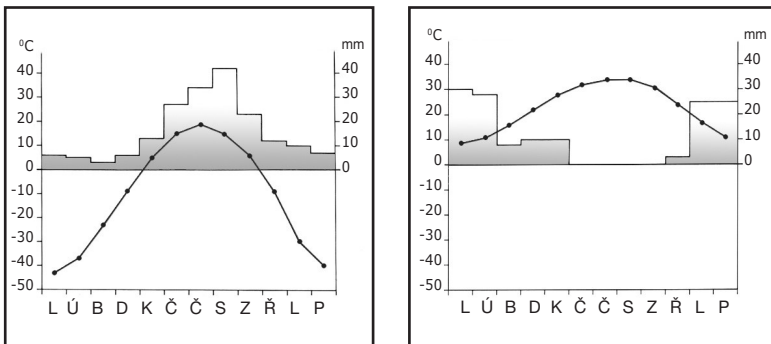
Napiš, jaké podnebí je v těch částech Asie, kde je soustředěna většina obyvatel tohoto kontinentu:

.....

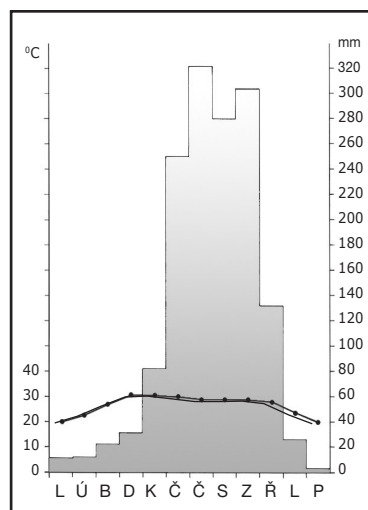
.....

Obr. 49

Podnebné diagramy ukazují průběh průměrných měsíčních teplot a srážek během roku ve třech asijských městech: v Jakutsku, Kalkatě a v Baghdádu.

- a) Podle diagramů na obrázku 49 odhadněte, ve kterých podnebných pásmech leží místa, kde byly sledovány teploty a srážky.
- b) V mapce na obrázku 48 jsou vyznačena tři města. Ke každému z nich patří jeden diagram. Názvy měst запиšte do mapky i k jednotlivým diagramům.
- c) Vyberte si po dvojicích jedno z měst (diagramy na obrázku 49) a povězte, jaké je zde podnebí.

Podnebné pásmo, průběh měsíčních teplot a srážek, vliv geografické polohy města

Námět k rozhovoru:

Zpráva z tisku: Oznamujeme, že se blíží období letního monzunu!

- Co je to monzun?
- Ve které části Asie se mohla v tisku objevit tato zpráva?
- Komu byla zpráva hlavně určena a proč?
- Vyskytují se monzuny také v jiných světadílech mimo Asii?

Asijské řeky a jezera

1. Na mapě Asie v atlasu světa vyhledej postupně všechny řeky označené číslicemi v mapce na obrázku 50. Můžete se ve dvojici vzájemně podle číslic zkusit! Teprve až budeš všech osm asijských veletoků s jistotou ovládat (ukážeš na mapě bez hledání kde pramení a do kterého moře ústí), doplň do mapky názvy těchto řek. U řeky „5“ zjisti správnou výslovnost!
2. Na vhodné mapě ve Školním atlasu světa zjisti, zda hustě zalidněnými oblastmi Asie protékají velké řeky. Vypiš, které řeky to jsou:

.....

.....

.....

A jak je tomu s oblastmi velmi řídko zalidněnými? Také jimi protékají velké řeky?

Prohlédni si také mapy ostatních světadílů a odpověz: Platí snad, že všude na světě je největší hustota zalidnění při velkých řekách?

.....

.....

.....

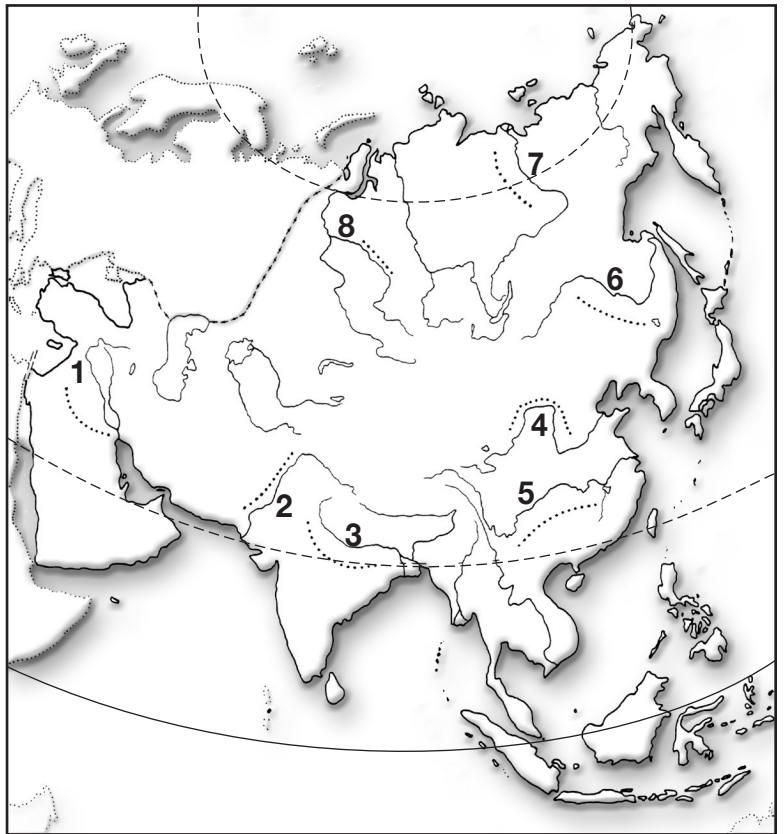
3. V mapce na obrázku 50 vybarvi dvě největší asijská jezera: Kaspické moře a Bajkal. Podaří se ti zjistit, jaká světová prvenství mají tato jezera?

.....

.....

.....

.....

Obr. 50

Do velké mapy Asie, na níž jste si hrou procvičovali polohu a názvy největších asijských pohoří a nížin, zakreslete velké řeky a jezera. Připravte si kartičky s jejich názvy a hru si zahrajte znovu. Kdo z vaší skupiny umístí bez zaváhání všechny kartičky?

ÚKOL PRO ZÁJEMCE

V mapce na obrázku 50 je zakresleno Aralské jezero v jeho původní rozloze. Zjisti na internetu, jak velké je dnes Aralské jezero a proč se jeho velikost změnila. Co zjistiš, pověz ve třídě.

V osmisměrce najdi osm asijských řek. Názvy vybarvi a řeky ukaž na mapě.

Rozmanitost asijské přírody

V Asii se vyskytují všechny typy přírodních krajín (geografických šířkových pásem). V naší tabulce jsou však uvedeny jen vybrané krajiny.

Krajina	Hlavní zemědělské plodiny	Typická hospodářská zvířata
tundra		
tajga		
pouště a polopouště		
krajiny střídavě vlhkých monzunových lesů		
krajiny tropických deštných lesů		
vysokohorské krajiny		

Nejprve pracujte ve dvojici:

1. Ukažte si na mapě ve Školním atlasu světa, kde se rozkládají přírodní krajiny uvedené v tabulce.
2. Víte, jaké podnebí je pro tyto krajiny typické?
3. Se kterými živočichy byste se mohli v těchto krajínách setkat ve volné přírodě?

Úkol dokončete každý sám:

4. Do tabulky doplň hlavní zemědělské plodiny a typická hospodářská zvířata.

5. Zjistí, kteří mořští živočichové se loví při pobřeží Asie:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zahrajte si na redakci časopisu!

Základní potravinou stamilionů obyvatel Asie je rýže. Vyhledejte si nejprve každý sám různé informace a obrázky o jejím pěstování. Pokuste se potom napsat o rýži krátký článek.

Stali jste se na chvíli redakcí časopisu, a tak rozhodněte, který z článků napsaných vašimi kamarády je nejlepší. K tomuto článku pak společně vyberte vhodné obrázky, tabulky nebo mapky.

Snažte se vybraný článek ještě upravit (například trochu zkrátit nebo rozšířit), zkontrolujte, zda je napsán pěkným jazykem a vymyslete společně přitažlivý název článku.

Nakonec své práce vystavte a pokuste se ve třídě spravedlivě určit, která skupina zpracovala nejlepší článek.

Hru na redakci časopisu si zahrajte častěji!

Doplňovačka s vyřešenou tajenkou.

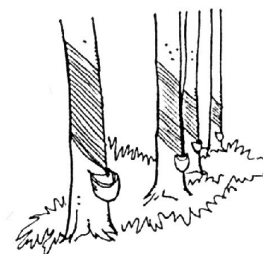
Doplň vysvětlující legendu:

1.   B A V L N Í K   .....
2. K A U Č U K O V N Í K   .....
3.   P Š E N I C E   .....
4.   S I S A L   .....
5.   Č A J O V N Í K   .....
6.   S Ó J A   .....

Ukaž na mapě, kde se v Asii pěstují rostliny z řádku 1 - 6

Kdo správně odpoví?

Víš, jak se získává kaučuk z kaučukovníku?

.....

.....

.....

Znáš nějaké výrobky ze sóji?
K čemu slouží sisal?
Pokus se zjistit, jak se vyrábí čaj.
Rozhlédni se po obchodech a napiš, které potraviny prodávané u nás pocházejí z Asie:

.....

.....

.....

Víš, co znamená slovo „bonsaj“ tvořící tajenku naší doplňovačky?

.....

.....

.....

.....

DOMÁCÍ ÚKOL:

Jedním z nejvýznamnějších zvířat na světě je panda velká. Proto je také ve znaku jedné z mezinárodních organizací ochrany přírody. Pokus se zjistit, kde panda žije a čím se živí. Na internetu zjistí, zda se chová také v některé naší zoologické zahradě.

Tři z pěti obyvatel světa žijí v Asii

Počet obyvatel žijících v jednotlivých světadílích a na světě celkem se nejčastěji vyjadřuje pomocí čísel uspořádaných do tabulky.

Dokážeš tato čísla znázornit graficky (pomocí grafu nebo obrázku) tak, aby na první pohled vynikly:

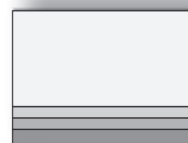
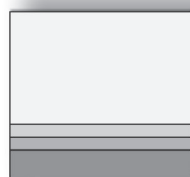
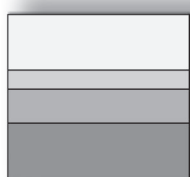
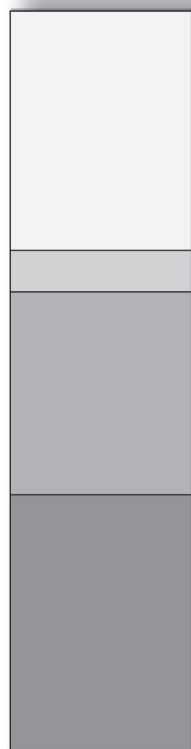
- rozdíly v lidnatosti (počtu obyvatel) jednotlivých světadílů
- rozdílné podíly počtu obyvatel jednotlivých světadílů na obyvatelstvu světa?

Počet obyvatel v roce 2003

Oblast	Počet obyvatel (v milionech)	Podíl na počtu obyvatel světa (v procentech)
svět celkem	6360	100,0
Afrika	880	13,8
Amerika	865	13,6
- Severní Amerika	504	7,9
- Jižní Amerika	361	5,7
Asie	3884	61,1
Evropa	696	10,9
Austrálie a Oceánie	35	0,6

Obr. 51

Počet obyvatel vybraných světadílů a nejlidnatějších zemí v těchto částech světa (v milionech, rok 2003)

ASIE 3884

Čína	1343
Indie	1067
Indonésie	218

AMERIKA 865

USA	292
Brazílie	180
Mexico	101

AFRIKA 880

Nigérie	150
Etiopie	70
Egypt	69

EVROPA 696

Německo	82
Francie	59
Británie	59

ostatní

Graf na obrázku 51 ukazuje počty obyvatel v Asii, Americe, Africe, v Evropě a v Rusku. U každého světadílu jsou zároveň zobrazeny počty obyvatel nejlidnatějších zemí. Všechna data se vztahují k roku 2003.

- Porovnej počet obyvatel Asie s počtem obyvatel ostatních světadílů a s počtem obyvatel na Zemi celkem.
- Porovnej počty obyvatel nejlidnatějších zemí v jednotlivých světadílech.
- Porovnej počty obyvatel dvou nejlidnatějších zemí na světě s počty obyvatel jednotlivých světadílů.
- Vyjmenuj pět nejlidnatějších zemí na světě v roce 2003.

Rusko se 141 miliony obyvatel patří mezi nejlidnatější státy. Jeho počet obyvatel je rozdělen mezi Evropu a Asii, kde se Rusko rozkládá.

Nejlidnatější asijské státy

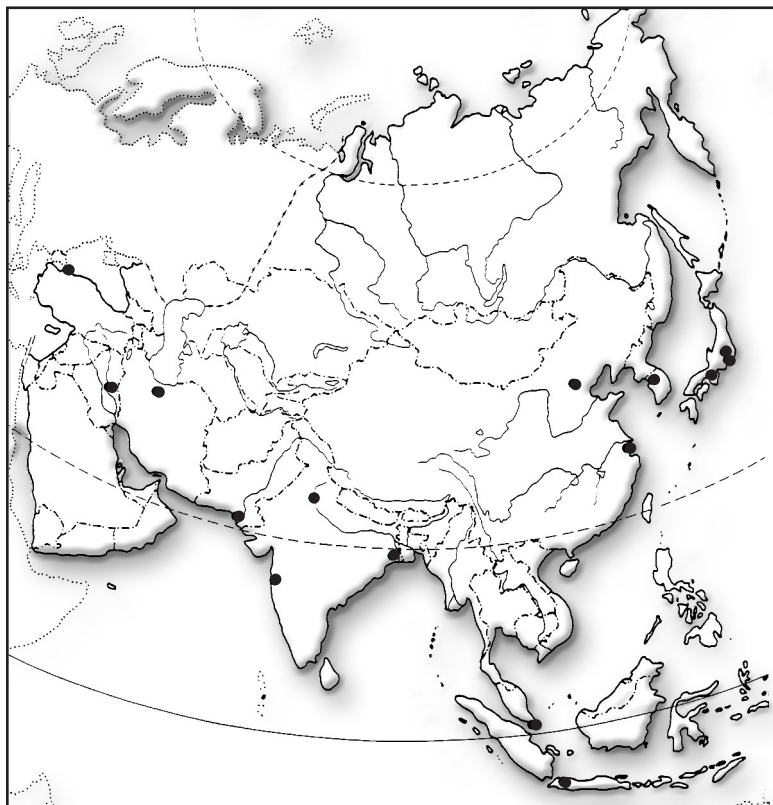
Vyhledej údaje o počtech obyvatel v asijských zemích. Do školního sešitu zpracuj přehled států, v nichž žije více než 100 milionů obyvatel.

Vzor:

Stát	Počet obyvatel	Hlavní město

Asijská velkoměsta

Obr. 52

Největší města světa (2003)

Pořadí	Název města	Země	Světadíl	Počet obyvatel v milionech
1.	Mumbai (Bombaj)			12,4
2.	Buenos Aires			12,1
3.	Karáčí			10,5
4.	Manila			10,2
5.	Dillí			10,2
6.	São Paulo			10,2
7.	Sŏul			9,6
8.	Istanbul			9,4
9.	Shanghai (Šanghaj)			9,0
10.	Dháka			8,9
11.	Jakarta			8,8
12.	Ciudad de México			8,7
13.	Moskva			8,4
14.	Lagos			8,3
15.	Tókjó (Tokio)			8,2
16.	Lima			8,1
17.	New York			8,1
18.	Al-Qáhirah (Káhira)			7,9
19.	Tehrán (Teherán)			7,9
20.	London (Londýn)			7,4

Do mapky na obrázku 52 napiš názvy vybraných asijských velkoměst. Podtrhni názvy hlavních měst.

Zjisti správnou výslovnost názvů měst!

Vyhledejte v časopisech a v knihách obrázky zachycující život ve velkých asijských městech.

Společně si obrázky dobře prohlédněte a pokuste se vystihnout, co je pro asijská města typické. Všimněte si například množství lidí na ulicích, oblečení mužů, žen a dětí, obchodů, dopravních prostředků, obytných domů, kostelů a podobně.

Doplň tabulku dvaceti největších měst na světě a barevně zvýrazni města ležící v Asii.

1. Nejlidnatější města Asie jsou: (Města napiš v pořadí podle velikosti.)

.....

.....

.....

2. Zjisti, kolika velkoměsty jsou v přehledu dvaceti největších měst světa zastoupeny jednotlivé světadíly:

Asie: .....

Amerika: .....

Evropa: .....

Afrika: .....

Jmenuj se správnou výslovností největší světová velkoměsta ležící v jednotlivých světadílech.

3. Prohlédni si znovu tabulky a grafy na stranách 39 a 40 a napiš, jak je rozloženo obyvatelstvo Země:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zdroj dat:

Šára, P., Herink, J.:

Poznáváme svět v číslech. Nakl. ČGS, Praha 2003

Moje internetové adresy k poznávání světa:

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

